

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om rene linjer i statens mellemværende med Københavns Kommune (opfordring til at trække aktstykke nr. 194 tilbage og til fremsættelse af et nyt). Af Jes Lunde (SF) m.fl. (Fremsat 23/2 96. Første behandling 27/2 96. Betænkning 27/2 96).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 17 (SF og EL) stemte for, 101 (S, V, KF, RV, FP, CD og DF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 100:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykke nr. 194 om Slots- og Ejendomsstyrelsens erhvervelse af en række ejendomme m.v. fra Københavns Kommune tilbage fra Finansudvalget.

Af Kim Behnke (FP) og Thor Pedersen (V) m.fl. (Fremsat 23/2 96. Første behandling 27/2 96. Betænkning 27/2 96).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 39 (V, FP og DF) stemte for, 86 (S, KF, SF, RV, EL og CD) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 27:

Forespørgsel til indenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om status for allerede iværksatte projekter for at styrke vore landsbyer og landdistrikter, og hvilke initiativer agter regeringen at tage i fremtiden for yderligere at stimulere en positiv udvikling?« Af Anders Mølgaard (V), Jens Kirk (V), Hanne Severinsen (V), Lene Espersen (KF), Henning Grove (KF) og Niels J. Langkilde (KF). (Forespørgslen anmeldt 5/12 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/12 95).

Begrundelse**Anders Mølgaard (V):**

Venstre og Det Konservative Folkeparti finder, at tiden nu er inde til, at Folketinget igen sætter fokus på dagligdagen i vore landsbyer og landdistrikter. Der er nu gået 2 år, siden Folketinget sidst havde en grundig og helhedsorienteret disput om visioner og initiativer til gavn for vore lokalsamfund. Under forespørgselsdebatten i dag vil de ca. 1 million danskere, der har valgt at leve og virke i vore landsbyer og landdistrikter, være i centrum.

Det er over 20 år siden, at aktive græsrodder dannede borgerforeninger og sogneforeninger i reaktion mod 1960'ernes og 1970'ernes centraliserings- og detailreguleringsbølge. Desværre skulle der gå 15 år, før denne folkelige uvilje mod unyttig centralisering og planlovstyring slog igennem på landsplan. Først med De Danske Landboforeningers henvendelse til regeringen i forsommeren 1992 kom der skred i en positiv udvikling. VK-regeringen nedsatte omgående en tværministeriel arbejdsgruppe, som senest 1. januar 1993 skulle skitsere positive udviklingsmuligheder. Arbejdsgruppen barslede i december 1992 med en betænkning fyldt med gode analyser og forslag. Siden er mange berlinmure væltet til glæde for lokalsamfunde-

ne. Regeringen fremlagde 1. oktober 1993 en handlingsplan, og VK fremsatte i december 1993 en 20-punkts-plan.

Der er grund til at glæde sig over, at alle seriøse partier i dag ønsker livfulde og dynamiske lokalsamfund. Dette forhold er i sig selv en sejr for alle landsbyforkæmpere og en ny historisk situation, men naturligvis er der ikke enighed om midlerne, hvilket debatten i dag uden tvivl også vil anskueliggøre. Anderledes skal det jo heller ikke være i et levende folkestyre. For at sætte damp under landsbydebatten og initiativrigdommen har Venstre og Det Konservative Folkeparti aktiveret en tretrinsraket.

Første raket: V og K har i fællesskab udsendt et 16-siders debatoplæg under mottoet: Lad landsbyerne og landdistrikterne blomstre. Vi håber, at mange borgerforeninger og lokale ildsjæle vil indsende kommentarer og ideer til os på baggrund af oplægget.

Anden raket: V og K afholdt en fælles konference på Christiansborg den 13. januar 1996, hvor over 200 deltog.

Tredje raket: Anmeldelsen af folketingsdebatten her i dag.

Vi håber, at denne tretrinsraket kan løfte og stimulere konkrete initiativer til gavn for den fjerdedel til femtedel af Danmarks befolkning, som har valgt at leve i et lokalsamfund.

Besvarelse

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Jeg vil godt kvittere for, at vi får debatten om landdistrikterne nu igen. Jeg har den opfattelse, at de tidligere meningsudvekslinger, vi har haft i Folketinget om dette her, har været både konstruktive og fremadrettede.

Jeg vil godt tage udgangspunkt i, at livsformen i landdistrikterne indeholder mange værdifulde kvaliteter, og afvandringen fra landet vil have en række samfundsmæssige omkostninger. Men samtidig er det også vigtigt, at vi har et så realistisk udgangspunkt som muligt, nemlig det, at der som følge af den lave befolkningstæthed altid vil være en pris at betale for at bo på landet.

Det, som vores landdistriktspolitik skal gå ud på, er, at den pris ikke bliver for høj. Det er derfor regeringens holdning, at staten, amtskommunerne, kommunerne og de enkelte lokalsamfund, herunder også de meget initiativrige ildsjæle, som der lykkeligvis er masser af ude i

udkantområderne, har et fælles ansvar for at fremme udviklingen i landdistrikterne.

Regeringens politik på dette område er tostrengt. Den omfatter dels den generelle økonomiske politik, dels en målrettet indsats over for landdistrikterne.

Jeg vil godt tage det generelle først.

Det seneste års økonomiske politik har skabt yderligere resultater. Danmark er blevet et lavinflationsland. Der er overskud på betalingsbalancen, og de offentlige finanser har det bedre end i de fleste andre europæiske lande. Samtidig må vi konstatere, og det gør vi med meget stor glæde, at det økonomiske opsving har medført en kraftig vækst i beskæftigelsen, og at den vækst er slået mere igennem i landdistrikterne end i landet som helhed.

En undersøgelse, som Indenrigsministeriet for øjeblikket gennemfører i samarbejde med Økonomiministeriet, viser faktisk, at 96 landkommuner med under 12.000 indbyggere og et beskæftningsgrundlag på under 87 pct. af landsgennemsnittet, dvs. den typiske landkommune set under ét, har oplevet et større fald i ledigheden og gennemgående har haft en lavere ledighedsprocent end resten af landet her i de seneste år.

I december 1995, hvor det nyeste tal er fra, havde 96 landkommuner således en ledighedsprocent på 8,3, mens ledighedsprocenten i resten af landet lå på godt 9. Meget tyder på, at det bl.a. på denne baggrund også går bedre med hensyn til mulighederne for at opnå realkreditlån i landdistrikterne – et tema, som mange har været stærkt optaget af og med rette.

Realkreditrådet har efter anmodning fra økonomiministerens udarbejdet statistisk materiale. Det tyder ikke på, at realkreditinstitutternes udlånsvilkår eller deres aktivitet i 1992-1994 kan karakteriseres som unormalt lav i de 96 landkommuner, når man sammenligner disse kommuner som helhed med resten af landet.

I forlængelse heraf vil Indenrigsministeriet sammen med Finansrådet gennemføre en undersøgelse af pengeinstitutternes udlån og service i landdistrikterne, så vidt som disse forhold kan belyses.

Måske er lånemulighederne også blevet bedre. I så fald har den økonomiske fremgang ikke mindst i udkantområderne en væsentlig del af æren for det.

Det hører derudover med til billedet, at regeringen via et solidarisk udlånssystem giver landkommunerne nogle økonomiske vilkår,

som sætter dem i stand til at tilbyde en kommunal service, der er konkurrencedygtig i forhold til bykommunernes.

I det hele taget tror jeg, man skal være stærkt opmærksom på, at netop den offentlige service i lokalområderne er af afgørende stor betydning, for at mennesker vælger at slå sig ned i et landområde eller vælger at blive der.

Som udtryk for regeringens målrettede indsats vil jeg pege på regeringens handlingsplan for udviklingen af landdistrikter, som vi fremlagde i oktober 1993, og som forespørgeren også har henvist til.

Det er jo sådan, at handlingsplanen indeholder en bred vifte af initiativer, der skal fremme erhvervsudvikling, service og bosætning i landdistrikterne, og målet er at skabe en selv bærende udvikling, der ikke er baseret på øget passive overførsler.

Jeg skal ikke gennemgå alle de initiativer, der er tale om, men blot tage nogle eksempler på det.

Et af dem er fra erhvervsområdet, og dér vil jeg godt understrege, at regeringen lægger stor vægt på at give små og mellemstore virksomheder og iværksættere de bedst mulige rammebetingelser.

Af konkrete muligheder for hjælp til start af en virksomhed vil jeg nævne iværksætterklippekortet, der giver tilskud til visse udgifter til rådgivning og uddannelse og åbner særlige muligheder for iværksættere, der bl.a. kan få tilskud til rådgivning og til bearbejdning af nye produktideer.

Derudover spænder loven om udviklingselskaber en statsgaranti ud under en række udviklingselskaber, som bidrager med risikovillig kapital, rådgivning og ekspertise i mindre virksomheder. Statsgarantien træder i kraft, hvor udviklingselskaberne taber på deres investeringer, og dækker 50 pct. af tabet.

Jeg skal også nævne ændringen af loven om Vækstfonden. Dér er der tale om, at fonden nu også kan yde lån til kompetenceudvikling – det vil bl.a. sige til ledelse og organisationsudvikling – og at beskatningen vedrørende fondens lån er blevet lempet.

Der er på landbrugsområdet også sket en række ændringer, der bl.a. indebærer, at adgangen til udstykning og supplerung af beboelsesjendomme på landet er blevet lettet, og samtidig er mulighederne for at genoprette tidligere nedlagte landbrugsejendomme, bl.a. til fritids- og hobbylandbrug, blevet forbedret.

Dette er blot nævnt som nogle få eksempler, men samtidig skal vi selvfølgelig så også konstatere, at f.eks. mål 5 B-ordningen, der delvis finansieres af EU's strukturfonde, er blevet forbedret. Nu er der tale om, at de lånemuligheder eller tilskudsmuligheder dækker omkring 360.000 mennesker, der bor i de områder, der kan komme på tale, hvor dér tidligere kun var tale om 100.000. Der er også tale om en bedre udnyttelse af biomassen – for nu at tage et helt andet område, som vi lægger meget stor vægt på i regeringen.

Så vil jeg fra transportområdet godt nævne, at Trafikministeriet i perioden fra 1992 til 1995 har anvendt godt 60 mio. kr. til forsøg med alternativ kollektiv trafikbetjening uden for landsdelscentre, og det har både ført til udvikling af nogle nye interessante betjeningsformer for den kollektive trafik i de tyndt befolkede områder, og også – og det er selvfølgelig det, der er det vigtigste – til en mere smidig hverdag for mange.

Så vil jeg nævne boligområdet. Dér har man nu en investeringsramme for offentlig byfornyelse på 2½ mia. kr., og desuden er der afsat 800 mio. kr. til privat byfornyelse i hvert af årene 1996 til 1999. Det tilstræbes inden for den offentlige byfornyelse at få en højere grad af fleksibilitet i forhold til enkeltprojekter, som ikke mindst kommer de mindre kommuner til gode.

Landkommunerne udnytter imidlertid ikke fuldt ud den eksisterende finansieringsmulighed på ca. 20 pct. af den årlige ramme. Så det er klart, at der her er noget, som det er interessant at tale videre om.

Jeg vil i forlængelse heraf godt nævne, at der i 1991 blev igangsat forsøg med lokale bygningsforbedringsfonde i tre kommuner. Forsøgene er nu under endelig evaluering. Det er Boligministeriets umiddelbare vurdering, at der er tale om et initiativ, som på en ubureaukratisk måde kan bidrage til at skabe et lokalt engagement omkring bygningsbevaring.

Så vil jeg fra mit eget ministerområde godt nævne vores landdistriktspulje, som er et af forslagene fra handlingsplanen. Vi har nu et par år på bagen med anvendelsen af den, og i den forbindelse vil jeg godt sige, at jeg finder, at der er sat mange spændende initiativer i gang. Vi kan se, at der også udgår megen inspiration fra dem; det breder sig lidt som ringe i vandet med denne inspiration, og der er nu også en afsmittende virkning i andre lokalområder end dem, hvor

forsøgsprojekterne er sat i gang, hvor man siger: Halløjsa, det dér ser vel nok spændende ud; det er måske noget, vi kan se på også!

Jeg vil godt sige det på den måde, at på trods af, at der er tale om et forholdsvis beskedent beløb: 17 mio. kr., og hertil kommer så 5 mio. kr. årlig til særligt vanskeligt stillede kommuner – altså for disse forholdsvis få penge: små 100 mio. kr. fordelt over 4 år – kommer der utrolig megen ny udvikling ud af det, vel egentlig langt mere, end mange havde forestillet sig, da vi satte arbejdet i gang.

I alt har Indenrigsministeriet nu givet tilskud til omkring 350 forsøgsprojekter. Det drejer sig om projekter, der er fordelt over en lang, lang række forskellige områder. Det spænder fra erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme til miljøforbedringer og kultur- og fritidsaktiviteter. En del projekter går på tværs af emneområder og vil generelt være med til at forbedre levevilkårene på landet.

I den forbindelse vil jeg godt endnu en gang understrege, hvor vigtigt det er, at der er en ordentlig offentlig service på landet, fordi det er så afgørende for, om man i et samfund som det, vi har i dag, hvor begge ægtefæller normalt har arbejde, kan få sin daglige tilværelse til at hænge sammen. Det vil sige, at der skal være ordentlig børnepasning, der skal være ordentlig ældreservice og en lang række af de øvrige ting, der er med til at give en god balance i hverdagen.

Projekterne omfatter også opbygning af rådgivningscentre for virksomheder og foreninger, udvikling af den offentlige service, forsøg med nye butikformer og etablering af væresteder og kulturhuse, der rummer værksteder samt musik- og teateraktiviteter – for nu at tage noget fra en helt anden boldgade.

De første projekter vil blive evalueret her i løbet af de kommende måneder, og på baggrund af de foreløbige tilbagemeldinger, vi har fået dér, kan jeg sige, at det faktisk er dem, der er baggrunden for den positive vurdering, som jeg gav udtryk for for et øjeblik siden.

Så vil jeg godt vende mig til den fremtidige indsats. Regeringens fremtidige strategi vil omfatte initiativer, der peger mod fortsat økonomisk udvikling generelt, og selvfølgelig også nogle initiativer på udvalgte indsatsområder.

Jeg har været inde på, hvordan den generelle økonomiske udvikling, positive udvikling, er slået stærkere igennem i landdistrikterne end i landet som helhed. Så derfor vil jeg godt sige, at

der er behov for en tilpas stram finans- og pengepolitik, som understøtter en stabil økonomisk udvikling og på mellemlang sigt vil nedbringe den offentlige gæld og afvikle udlandsgælden, og det må naturligvis kombineres med en fortsat strukturpolitisk indsats, der vil sikre stigende beskæftigelse, uden at der opstår inflation.

Ved siden af de initiativer – også initiativer, der har at gøre med en styrket voksen- og efteruddannelse, tilskyndelse til senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet osv. osv. – er der selvfølgelig også behov for en særlig målrettet indsats på nogle specielle områder. Dér vil jeg godt pege på den store betydning, det f.eks. også har, at vi sørger for, at skolerne på landet får nogle gode udviklingsmuligheder. Det at have ordentlige skoler også i udkantområderne er meget vigtigt helt sidestillet med det, jeg før sagde om børnepasning, ældreforsorg osv.

Jeg vil godt nævne et enkelt projekt, som egentlig siger lidt om, hvor optaget man – når man hører til ildsjælene rundt omkring i landet – er af specielt den problemstilling med den offentlige service.

Vi støtter f.eks. et projekt, Sinding-Ørre Midtpunkt, og det er et værested, som rummer en aldersintegreret daginstitution, en folkeskole og et alsidigt udbud af fritids- og idrætsaktiviteter. Midtpunktet kan desuden danne ramme om tilbud til f.eks. langtidsledige og til flygtninge og andre tosprogede grupper. Midtpunktet har en enstrengt struktur med en fælles bestyrelse; man arbejder med brugerflertal af forældre til børn i værestedets daginstitution og folkeskole og en fælles ledelse med en skole- og daginstitutionsleder. Det nævner jeg som ét af de mange, mange eksempler, der findes ude i det pulserende, virkelige liv.

Der er også kommuner, som f.eks. har fundet ud af, at det er en god service over for lokalbefolkningen, at man laver en slags kvikskranke-servicering ude i de enkelte lokalsamfund, hvor man kan komme som lokalbeboer og få en hurtig betjening vedrørende en lang række af de ting, som man ellers skulle ind og have klaret på det måske lidt fjerntliggende rådhus.

Jeg vil i den forbindelse også godt pege på, at loven om kommuners og amtskommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder kan være med til at understøtte en fortsat udvikling af den offentlige service, specielt i landkommunerne.

I loven er der tilvejebragt en generel hjemmel til, at kommuner og amtskommuner på visse

betingelser kan udføre kommunale opgaver for andre offentlige myndigheder, og målet med det er at give de lokale og regionale myndigheder mulighed for at udnytte deres ressourcer, deres arbejdskraft, deres maskinpark og andet materiel mere rationelt. Det kan godt være med til at styrke udkantområderne, og jeg tror, det er vigtigt, at man holder sig det for øje.

Dernæst vil jeg lige nævne et af de områder, som også spiller en væsentlig rolle i debatten i øjeblikket, og det er den koncentration, som der her i de seneste år er sket i detailhandelen. Den udvikling er et helt særligt problem for mange landdistrikter, der ikke blot mister den lokale indkøbsmulighed, men også det, som vi kan kalde et knudepunkt i lillesamfundet, dvs. et mædested for beboerne.

Regeringen har nedsat et detailhandelsudvalg, der skal overveje, om der er behov for en styrket indsats på planområdet i forbindelse med større butikker og butikcentre. Det, der skal komme ud af udvalgets arbejde, er forslag og ideer til, hvordan man gennem den fysiske planlægning kan sikre et butiksnæt, der stimulerer til fortsatte investeringer og fornyelser også i lokalcentre, kommunecentre og de mindre egnecentre.

Desuden har regeringen nedsat en butikstrukturkommission, der bl.a. skal komme med anbefalinger, der kan være med til at opretholde et levende nærbutiksmiljø i bymidterne og styrke indkøbsmulighederne i lokalområder, herunder i landdistrikterne.

Jeg mener, at kommissionen f.eks. bør se nærmere på de nye former for nærbutikker, der varetager flere opgaver for lokalsamfundet. Måske er det sådan, at fremtidens nærbutikker kunne forene det vigtigste fra købmanden, fra posthuset, fra apoteket, fra banken, fra biblioteket og fra rådhuset. Nogle steder har man forsøgt sig med det, og dér er det gået godt, og det er blevet en kvalitetsforbedring i lokalsamfundet. Andre steder har man måske nok haft nogle praktiske vanskeligheder med det, men det må vi jo se på, hvad vi kan gøre ved. Detailhandelsudvalget skal afgive rapport senest den 1. april, mens Butikstrukturkommissionen skal afgive betænkning inden udgangen af 1997.

Det, der spiller en rolle for livet i landdistrikterne, er selvfølgelig også erhvervsudviklingen: Er der nogen arbejdspladser i en rimelig afstand? Det siger jeg selvfølgelig også ud fra en miljø- og energipolitisk tankegang, og derfor spiller de små og de mellemstore virksomheder en meget stor rolle på dette område.

Initiativer over for disse virksomheder, herunder forbedring af forholdene for iværksættere, vil derfor have meget stor betydning, og allerede i dag er der jo sket meget på området her inden for de seneste par år.

Men det, som vi skal tage hensyn til, er naturligvis, at erhvervsudviklingen på landet i meget høj grad er præget af selvstændighedskulturen, og så tage udgangspunkt i dette gode potentiale. Regeringen har på det område nedsat et iværksætterudvalg, der for nylig udsendte betænkningen »Oplæg til en ny iværksætterpolitik«, og vi fremlægger i disse dage et katalog over konkrete initiativer og en køreplan for det videre arbejde med udformningen af en ny iværksætterpolitik.

Samtidig har regeringen i denne måned offentliggjort et 2-årigt handlingsprogram, der indeholder 59 konkrete initiativer til styrkelse af selvstændighedskulturen. Handlingsprogrammet indebærer bl.a., at der vil blive udsendt en samlet iværksætterpakke til alle landets folkeskoler, at der udvikles en slags iværksætterfag i erhvervs- og landbrugsuddannelserne, og at der etableres en ny videregående uddannelse på 2-3 år for unge, som f.eks. stiler mod at blive udviklere i eksisterende virksomheder eller iværksættere i en mere klassisk forstand.

Desuden har Erhvervsministeriet sammen med en række andre ministerier udarbejdet en handlingsplan med en række forslag til lettelse af de administrative byrder for nye små og mellemstore virksomheder. Der er bl.a. forslag om en forenkling af anpartsselskabsloven og årsregnskabsloven, en lettelse af virksomhedernes indberetninger til det offentlige samt en konsekvensvurdering af administrative byrder i lovforslag. 19 af disse forslag er nu ved at blive gennemført, og regeringen vil i de kommende måneder fremlægge yderligere initiativer, der kan lette virksomhedernes administrative byrder.

Endelig vil jeg godt nævne, at regeringen i maj 1995 har afgivet en regionalpolitisk redegørelse til Folketinget. Den foreslår bl.a., at der skal ske en styrkelse af de regionale teknologiske informationscentre, og at der regionalt skal oprettes erhvervsknudepunkter, dvs. fora for dialog mellem de vigtigste aktører i den regionale erhvervspolitik.

Siden redegørelsens offentliggørelse har der bl.a. fra flere tyndtbefolkede områder været stor interesse for at få etableret erhvervsknudepunkter, og derfor forventer vi faktisk i regeringen, at

vi også på dette område snart vil komme til at se en vis tendens til, at tingene breder sig som ringe i vandet.

Transportmulighederne tror jeg at alle, der har boet på landet, er klar over er alfa og omega. Det er vigtigt, at transportmulighederne for folk, der har lyst til at bo under høj himmel og er villige til at tage en række af de besværligheder, det nu engang fører med sig at bo i et udkant-område, ikke kommer til at virke som en alt for voldsom bremse på, at denne lyst kan blive imødekommet. Derfor må et forbedret og fleksibelt udbud af kollektiv trafik have en positiv betydning for landdistrikterne.

Trafikministeriet har derfor, som jeg nævnte tidligere, i perioden fra 1992 til 1995 anvendt godt 60 mio. kr. til forsøg med alternativ kollektiv trafikbetjening, og jeg tror, at på trods af at der vel kan siges at være lidt blandede erfaringer med det, må man alligevel arbejde videre i den retning. Vi kan også blive lidt klogere af de mindre vellykkede forsøg, der er blevet gjort.

Herudover har regeringen afsat knap 50 mio. kr. i 1996 til en trafikpulje, og en del af de penge vil blive anvendt til at støtte projekter, der kan fremme den kollektive trafik i mindre byer og i de tyndtbefolkede områder. Vi må dog ikke glemme, at bilen som følge af den lave befolkningstæthed selvfølgelig fortsat vil være det væsentligste transportmiddel i landdistrikterne, og derfor drejer det sig om at finde en god afbalancering mellem den individuelle og den kollektive trafik.

Til sidst vil jeg godt nævne informationsteknologien, som kommer eller kan komme til at spille en meget stor rolle for landdistrikternes udvikling.

Som opfølgning på regeringens IT-politiske handlingsplan fra 1995 er der udpeget 10 informationsteknologiske spydspidskommuner. Det er ikke kun landkommuner, men der er også landkommuner imellem, og det drejer sig om ud fra deres prioritering af informationsteknologisk udvikling i den offentlige sektor at se på, hvad der ligger i det her: Er der noget, vi kan gøre anderledes, er der noget, hvor vi kan være med til i realiteten at ophæve afstanden, fordi man kan bruge de ny tekniske muligheder?

De projekter, spydspidskommunerne vil igangsætte, spænder vidt. Mange af dem er utraditionelle og spændende. For bare at tage én af de ting, som der kan ligge lidt fremtid i, vil man i Hals Kommune afdække mulighederne for at opbygge en elektronisk infrastruktur

inden for kommunen ved at sammenkoble de lokale antenneforeningers forskellige net og så bruge dem til det, som man nu engang gerne vil have sat i kontakt med hinanden.

Herudover er der igangsat en kampagne, der skal fremme danske virksomheders anvendelse af elektronisk post og elektronisk overførsel af alt muligt forskelligt på dette område. Det vil sige, at her er igen noget med, at den fysiske afstand, når det kommer til stykket, i fremtidens samfund måske ikke er så afgørende, og at det mere er et spørgsmål om, hvordan man indretter det rent praktisk. Alle statsinstitutioner skal i øvrigt etablere postkasser for elektronisk post, og kommunerne er blevet opfordret til at gøre det samme i alle deres institutioner.

Elektronisk post og elektronisk overførsel af dokumentstandarder vil ved at mindske betydningen af, hvor virksomhederne og de offentlige institutioner er placeret, kunne fremme erhvervsudvikling og service i landdistrikterne. Jeg tror, det er vigtigt, at vi har begge ben med i den debat.

Desuden er der etableret et center for teknologistøttet undervisning. Centret skal dels fungere som et nationalt videnscenter, dels skal det forestå forvaltningen af en udviklingspulje på i alt 120 mio. kr., som skal støtte uddannelsesinstitutionernes omstilling til teknologistøttet undervisning. Udvikling og øget anvendelse af teknologistøttet undervisning vil bl.a. muliggøre mere voksen- og efteruddannelse dels i eget hjem, dels i virksomheder og på lokale studiecentre. Teknologistøttet undervisning kan således understøtte bosætning i landdistrikterne.

Det er vigtigt, at vi på tværs af disse indsatsområder gennemfører forsknings- og forsøgsprojekter, der kan vise nye veje for udviklingen i landdistrikterne.

Jeg vil også godt nævne, at Indenrigsministeriets landdistriktpulje, sådan som jeg tidligere har været inde på, allerede nu har igangsat en række perspektivrige forsøgsprojekter, hvor foreninger, selvejende institutioner og kommuner er med til at skabe en underskov af nye aktiviteter i landdistrikterne. Det glæder vi os meget til at gå videre med.

Med alle disse forskellige, lad mig bare kalde det små spot på en række af de virkelig fremadrettede initiativer, som ikke blot er offentligt igangsatte, men som først og fremmest bygger på den idérigdom og den lyst til at gøre noget ved tingene, som findes ude i mange lokalområder, er det faktisk regeringens opfattelse, at

optimismen er ved at vende tilbage til landdistrikterne, og at livsvilkårene er blevet så meget bedre, at der er mere menneskeligt overskud til at glæde sig over og videreudvikle de helt uomtvistelige værdier, der findes ved at bo på landet, som jeg sagde før, leve med højt til himlen, men også meget tæt på det lokale fællesskab.

Forhandling

Anders Mølgaard (V):

Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for besvarelsen.

Godt en million danskere lever og virker i vore landsbyer og landdistrikter. Denne femtedel af Danmarks befolkning bor primært i landsbyer og en stadig mindre del i landdistrikterne.

I fugleperspektiv ligner de tusindvis af landsbyer måske hinanden til forveksling. Men hvis man i stedet for kører en tur gennem det danske landskab, vil man opdage utrolige forskelle mellem de enkelte landsbysamfund.

Nogle landsbyer ligefrem oser af liv og udvikling og signalerer tydeligt en dejlig livsbekræftende kampvilje. Her bliver man måske allerede ved indkørslen til lokalsamfundet mødt med en lokalt inspireret byport med teksten »Velkommen til . . .«. Om sommeren vil hele bygaden ofte være pyntet med små flagstænger. Her har man selv oprettet privat legestue, og i forsamlingshuset har man fast månedlig fællespisning. Her er et aktivt foreningsliv. Der er måske et vindmøllelav, og der er måske ligefrem investeret i et industri- og håndværkerhus.

Kun 4 km længere henne ad amtsvejen og vel at mærke i samme kommune møder blikket et helt andet billede af Landsbydanmark. Her er ingen velkomstport eller flag. Forsamlingshuset blev solgt i 1964, skolen blev nedlagt uden sværds slag ved kommunalreformen, en nøgen pære hænger over et støvet bordtennisbord i den for længst nedlagte brugsforening. Blikket fanger også i forbifarten et rustent skilt, hvor det er muligt at ane konturerne af »Bukh Traktorer«.

Kun 4 km mellem disse to måske yderpunkter af Landsbydanmark – måske en beskeden fysisk afstand, men der er i virkeligheden lysår mellem livs- og kampviljen eller mangelen på samme i de to lokalsamfund. Det aktive lokalsamfund og det hendøende lokalsamfund har samme byråd,

samme borgmester, samme amtsråd, samme amtsborgmester osv.

Jeg vil i virkeligheden postulere, at forskellen mellem disse to lokalsamfund er tilstedeværelsen eller mangelen på samme af lokale ildsjæle, og derfor har vi alle et personligt ansvar for en positiv udvikling i vort lokalområde. Hvis vi giver ildsjælene albuerum og moralsk opbakning, er der reelt mulighed for at undgå sovereservatstatus i forhold til de store samfund. Morgendagens dagsorden eller mangelen på samme bliver i virkeligheden ofte fastlagt med snakken til et nabogilde, en 50-års-fødselsdag eller hene hos købmanden.

På trods af den afgørende vægt, jeg hermed tillægger det lokale engagement, vil jeg på ingen måde bagatellisere Folketingets og regeringens betydelige muligheder for at forbedre rammerne for vore lokalsamfund og deres ildsjæle, og som bekendt besluttede et bredt flertal i Folketinget jo også at iværksætte nogle positive initiativer i 1994. Her tænker jeg specielt på landsbypuljen på 100 mio. kr., som allerede nu har støttet og stimuleret initiativer i hundredvis af lokalsamfund.

Jeg mener også, der er god grund til at glæde sig over etableringen af en græsrodstænk tank, nemlig det rådgivende udvalg under Indenrigsministeriet. Men jeg så gerne, at regeringen og indenrigsministeren inddrog de ni aktive græsrodder noget tidligere i lovgivningsprocessen, når der forberedes initiativer af stor betydning for de en million danskere i landsbyer og landdistrikter, og ikke først efterfølgende.

Alt i alt synes jeg, at regeringen og oppositionen ved fælles hjælp fik iværksat flere gode initiativer i 1993-94, men tiden er ikke til tornerosesøvn. Vi har en moralsk og politisk forpligtelse til igen at trække i arbejdstøjet.

Mange tiltag er relevante og tiltrængte, men for Venstre er der tre kerneområder, som vi giver høj prioritet, og hvor vi ønsker hurtigt handling:

1. Transport. På grund af afstandsforholdene er det såre logisk, at selve livsnerven for al bosætning og udvikling er realistiske og acceptable transportomkostninger. Uden for HT-området og de meget store bysamfund som f.eks. Århusområdet er kollektiv transport kun et yderst beskedent supplement til privatbilismen. For en meget stor part af alle familier på landet er det simpelt hen en tvungne nødvendighed at råde over to biler for at få dagligdagen til at hænge sammen. Med

typisk to forskellige arbejdspladser, henten og bringen af børn i dagpleje og skole og kørsel til sportsaktiviteter m.v. kan dagen simpelt hen ikke hænge sammen med én bil uanset planlægning.

I dette lys er det deprimerende gang på gang at høre visse politikere og såkaldte eksperter gøre sig til talsmænd for dramatiske afgiftsstigninger på benzin eller forringelse af beføringsfradraget. Begge dele er jo den rene gift for vore landområder.

I Venstre har vi naturligvis fuld forståelse for en fair miljøargumentation, og derfor har vi også i fællesskab med Det Konservative Folkeparti foreslået en kobling mellem f.eks. registreringsafgiftens størrelse og personbilens benzinøkonomi/miljøbelastning, et system, der rummer reelle valgmuligheder for forbrugeren, og som belønner miljørigtig adfærd. Derimod er det efter vores opfattelse ren beton bevidstløst at kræve fordobling af benzinafgifter m.v.

V og K finder også, at tiden er inde til at gå nye veje, når talen falder på betjening af vore landområder med kollektive trafikforbindelser. Vi mener, at f.eks. taxibusløsninger har en positiv fremtid. Vi tror, at disse fleksible løsninger vil give mere service til flere borgere for de samme midler.

Som følge af ovenstående argumentation er det naturligt, at vi fra Venstres side prioriterer en kulegravning af transportforholdene på landet meget højt.

2. Miljø- og planlovgivning. Behovet for en kritisk kulegravning af hele miljø- og planlovgivningen har høj prioritet hos Venstre. Venstre ønsker levende og dynamiske lokalsamfund. Vi ønsker ikke at omdanne vore landområder til hele Hjerl Hede-parker og museumslandskaber. Der skal være plads til nye arbejdspladser og nye familier. Al stagnation er jo i realiteten tilbagegang, og jeg går ud fra, at ingen ønsker udviklingen tilbage til de affolkningsperioder i vor Danmarkshistorie, hvor kun stimænd og landevejsrøvere turde færdes uden for byskiltet ved nattetide.

Den nuværende planlovgivning er alt for restriktiv og præget af kontrol og dobbeltadministration. Det er derfor på tide, at vi forenkler planlovgivningen og dens administration, således at initiativ og virkelyst ikke bliver hæmmet af langsommeligt og uforståeligt planbureaukrati fjernt fra lokalsamfundet.

Der er behov for at kigge f.eks. kystloven, zonetlovene og skilte- og udkørselsreglerne kri-

tisk efter i sømmene. Vi skal f.eks. fjerne de benspænd, som småindustri og servicevirksomheder oplever, når de ønsker at drive virksomhed fra nedlagte landbrugsejendomme. Vi skal i stedet glæde os over, at bl.a. den nye informationsteknologi rummer nye, spændende muligheder for at placere arbejdspladser i landområderne.

Derfor er det både skuffende og rystende at læse miljøminister Svend Aukenes forslag til landsplanredegørelsen, som netop er sat til debat i disse dage. I redegørelsen slår miljøministeren fast, at det er regeringens politik at hindre spredning af byområder og byfunktioner i det åbne land. Det er simpelt hen centralisering af værste skuffe, som vi kender fra f.eks. 1960'erne og 1970'erne. Taler indenrigsministeren, der jo har ansvaret for landsbypolitikken, ikke med miljøministeren?

Det glæder mig dog at erfare, at borgmestre fra det ganske land for nylig valfartede til et høringsmøde om landsplanredegørelsesforslaget, og én for én rejste borgmestrene sig og undsagde netop denne skjulte centralisering. Venstre finder, at regeringen omgående bør trække redegørelsen tilbage.

3. Forbedring af boliger på landet. I generationer har vi alle over skatten betalt til en forbedring af boligmassen primært i København og i de større købstæder. Her i 1996 beløber det sig til knap 4 mia. kr. pr. år. Efter Venstres mening er det en forældet opfattelse at tro, at nedslidte og u hensigtsmæssige boliger kun findes i de større byer. I landsbyer og landdistrikter kan vi finde mange gamle bygninger, som også kunne trænge til en kærlig hånd, og som kunne rumme nye spændende boligformer.

Mange nedlagte mejerier, skoler, forsamlingshuse og butikker kunne ofte med held istandsættes og indrettes til f.eks. ungdomsboliger og/eller ældreboliger. I dag er det meget svært for unge f.eks. lærlinge, landbrugsmedhjælpere og hf-studerende at finde relevante boliger i vore landsbyer. Det samme gælder ældre, som ofte må tage imod et tilbud om en bolig i centerbyen, selv om de måske i virkeligheden ønsker at blive boende i det lokalområde, hvor de har levet og virket fra barnsben.

Vi finder derfor, at der bør øremærkes et betydeligt millionbeløb til forbedring af boligmassen i vore lokalsamfund. Endvidere skal de administrative regler vedrørende tilskud til boligforbedring gøres meget mere smidige og overskuelige.

Heldigvis pibler og gror det i mange af vore lokalsamfund, som både ministeren og jeg har været inde på. Folketinget og regeringen kan hjælpe en positiv udvikling på vej ved at starte med at fjerne urimelige benspænd og barrierer i lovgivning og administration. Vi bør starte i dag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Efter hr. Anders Mølgaards meget gribende beskrivelser af, hvor forskellige tingene kan se ud i landdistrikterne, kom hr. Anders Mølgaard med et meget kraftigt angreb på dem, der af og til taler om forhøjede benzinafgifter og ændring i befordringsfradraget.

Jeg synes, det er påfaldende, at Folketinget herinde gang på gang har kunnet enes om CO₂-målsætninger, hvor alle har været enige om, at CO₂-udslippet skulle nedsættes, og vi har været enige om tiltag på energiforbruget i de private husholdninger og for industriernes vedkommende, men når det kommer til transportsektoren, er tingene gået fuldstændig ud af kontrol. Også transportsektorens bidrag til CO₂-udslippet er steget og steget og steget, samtidig med at CO₂-udslippet fra andre sektorer er holdt fint i tømme. Det synes jeg er et problem, som også Venstre nødvendigvis bliver nødt til at forholde sig til.

Desuden vil jeg sige om befordringsfradraget, at tal fra Skatteministeriet viser, at befordringsfradraget fortrinsvis gives til velstående familier i de områder af landet, hvor den kollektive trafik er mest udbygget, nemlig i Storkøbenhavn-området. Det vil sige, at det er borgere i områder, hvor der er en glimrende kollektiv trafik, og i områder, hvor der overhovedet ikke er landdistriktsproblemer, som har størst glæde af befordringsfradraget. Også det problem synes jeg, Venstre burde forholde sig kritisk til.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det var til hr. Anders Mølgaards bemærkning om, at der også ude i landdistrikterne er faldefærdige boliger, som har brug for byfornyelsesmidler. Her vil jeg da gerne gøre opmærksom på, at det ved man da alt om i Boligministeriet. Det er faktisk sådan, at 750 mio. kr. af byfornyelsesmidlerne går til landdistriktsområderne, og det betyder også, at der faktisk bruges flere midler ude i de områder, end befolkningsgrundlaget umiddelbart skulle give anledning

til. Så jeg synes sådan set, at regeringen – også de tidligere regeringer – er meget opmærksom på den problemstilling, som hr. Anders Mølgaard gjorde opmærksom på.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Det er ligeledes hr. Anders Mølgaards bemærkninger, som giver mig anledning til at komme med et synspunkt. Dels gik bemærkningerne på befordringsfradraget – det har fru Elisabeth Arnold været inde på, så det skal jeg springe over i denne omgang – dels kom der en lang række eksempler fra hr. Anders Mølgaard vedrørende miljø- og planlægningsloven. Jeg tror, der blev anvendt ordene en række benspænd, der er foretaget for befolkningen i forbindelse med zonelovgivning.

Jeg er enig i, at der kan være behov for små justeringer hist og her i zonelovgivning, men det lød næsten, som om hr. Anders Mølgaard fandt, at miljø- og planloven skulle afskaffes, og at man sådan set skulle have lov at bevæge sig ud på Herrens mark efter forgodtbefindende. Jeg vil kun give den melding, at hvis det er tilfældet, at det er det, hr. Anders Mølgaard mener, så er det ikke just den vej, SF ønsker at gå.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Lad mig med det samme slå fast, at regeringen ikke har planer om at forringe det skattemæssige befordringsfradrag.

Med hensyn til landsplanredegørelsen ligger der et oplæg, det er rigtigt, men hvorfor male Fanden på væggen? Det er sendt til høring, og det er klart, at hvis der er ting, der vitterlig skulle være problemer i, jamen så må vi tale om det.

Der er andre ting, som jeg synes, at Venstres ordfører forbigik, og som har haft en utrolig stor indflydelse på affolkningen af landdistrikterne og problemerne i landdistrikterne. Det gælder f.eks. de store lavprisvarehuse, og dem hørte vi ikke så meget om fra hr. Anders Mølgaards og Venstres side. Hvad har Venstre tidligere gjort for at forhindre disse store lavprisvarehuse?

Og så vil jeg også gerne spørge, når man nu gør selve planlovgivningen til så stort et problem: Hvilken form for planer og planlovgivning vil Venstre i det hele taget acceptere? Jævnfør også f.eks. sommerhusplanlægningen, hvor vi jo vitterlig har problemer i EU-regi, hvis vi bare sløjfer den slags lovgivning. Det kunne jeg godt tænke mig lige at høre lidt mere om.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Det er lidt usmart, at den radikale fru Elisabeth Arnold forlader salen, når hun ligesom bringer en stor sag ind i debatten her. Det er med hensyn til kørselsfradraget.

Jeg er glad for regeringens melding om, at kørselsfradraget ikke bliver berørt i forbindelse med fremtidige justeringer på andre områder.

Jeg synes, der er en ting – og jeg beder så den anden radikale ordfører tage det til sig – nemlig det, der kom frem fra De Radikale for nogen tid siden om at gå ind og reducere kørselsfradragene. Det er noget, der har skræmt store dele af den danske befolkning. Jeg ved ikke, om Det Radikale Venstre er klar over, at uanset hvor udbygget den kollektive trafik er i landområderne – jeg bor selv et sådant sted – er der altså masser af mennesker, der ikke kan benytte den kollektive trafik, fordi de så vil være uforholdsmæssig lang tid om at nå frem.

Og det bringer mig hen på, om Det Radikale Venstre overhovedet har tænkt på, at de borgere, der må bruge deres eget transportmiddel, samtidig med at de har en stor udgift til det også tilbringer op til måske 2-3 timer på vejene hver eneste dag, uden de får så meget som en eneste lønkrone for det. Så kan Det Radikale Venstre sige: Jamen så kan de flytte hen i nærheden af arbejdet. Sådan er livet jo ikke skruet sammen. Man bor et sted, og dér vil man gerne blive boende, og så befordrer man sig frem og tilbage.

Jeg skal ikke stå og retlede Det Radikale Venstre i, hvilken politik de skal have. Jeg vil bare gøre partiet opmærksom på, at jeg tror, det er et utrolig farligt signal at sende ud også fra debatten i dag, at man ønsker at gå ind og reducere fradragene for de personer, som er hårdt nok ramt i forvejen med stor slitage på biler osv. osv. – det kunne der stilles et stort regnskab op over – og jeg tror, Det Radikale Venstre gør klogt i at nyvurdere de tanker, de her har fremsat, ellers kan det gå gruelig galt.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er til hr. Anders Mølgaard. Jeg vil gerne spørge: Hvis man nu får en lav benzinpris i landdistrikterne, hvordan hænger det så sammen med at bevare en landhandel? Det er jo sådan, at vi godt ved, at priserne, f.eks. slagvarepriserne, kan man aldrig rigtig hamle op med i landdistrikterne. Og det vil så sige, at hvis man har en meget lav pris på benzinen til den indivi-

duelle bil, vil det også medføre – det har medført – at folk kører de steder hen, hvor det er billigere at handle samlet ind og køre det hjem. Derigennem fjerner man faktisk også eksistensgrundlaget for den landhandel, som jeg forstår at hr. Anders Mølgaard også gerne vil være med til at opretholde.

Så jeg vil spørge hr. Anders Mølgaard, hvad han vil gøre for at opretholde denne landhandel, når det nu bliver væsentlig billigere at køre hen og handle i supermarkedet, der ligger 20 km væk.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Det var mange dejlige spørgsmål og næstekærlige kommentarer, som jeg glæder mig over, og som jeg vil prøve hurtigt at besvare. Der er jo kort tid.

Først til fru Elisabeth Arnold. For Venstres vedkommende var det i hvert fald vigtigt at præcisere i ordførertalen, og det vil jeg gerne gentage, at enhver hetz mod privatbilismen, og det er f.eks. forslag om at fordoble benzinafgifterne eller reducere befordringsfradraget, i virkeligheden er en hetz mod al udvikling i vore landsbyer og landdistrikter. Det vil jeg gerne slå fast med syvtommersøm, og i virkeligheden mener jeg, at det er logik for præriehøns.

Så vil jeg sige, at det er jo ikke sådan, at vi i Venstre er afvisende over for miljøargumentet, som bl.a. Det Radikale Venstre plæderer meget for. Vi har jo i V's og K's oplæg netop også foreslået en kobling mellem registreringsafgiften og miljøbelastningen, sådan at hvis man køber biler, der er meget lidt miljøbelastende, og de bliver billigere, så vil det jo alt andet lige stimulere folk til at køre i mere miljørigtige biler. Den kobling vil være hensigtsmæssig. I virkeligheden er det jo sådan, at vi alle sammen i princippet burde stimuleres til at køre i nye biler og ikke i gamle rustne Ladaer, der forurener helt utrolig meget.

Så til fru Elsebeth Gerner Nielsen. Det er korrekt, at det er et pænt trecifret millionbeløb, der i dag bruges til fornyelse eller forbedring af boligerne, men jeg vil gerne spørge fru Elsebeth Gerner Nielsen, om det ikke er en kendsgerning, at næsten alle midlerne går til at forbedre boligmassen i centerbyerne. Mig bekendt er det en uhyre lille del af midlerne, der går til at forbedre boligmassen i vore landsbyer og landdistrikter.

Så glæder det mig, at hr. Graversen siger, at regeringen ingen planer har om at forringe befordringsfradraget.

Med hensyn til hr. Hindrups spørgsmål om lave benzinpriser mener jeg, at 6,31 kr. for 98 oktan ikke er specielt billigt. Hvis man har et kørselsbehov, hvilket man typisk har, hvis man er småbørnsfamilie og har 2-3 børn, man skal transportere til dagpleje og sportsaktiviteter, på 20.000, 30.000 eller måske 35.000-40.000 km om året, og man så ganger det op, bliver det stadig væk en meget stor udgift på budgettet. Det er vel ofte sådan, at hvis man bor i landsbyer og landdistrikter, ligger ens transportudgifter meget tæt på de udgifter, man har til husleje.

Så jeg kan ikke se, der med en benzinpris på 6,31 kr. ligger nogen som helst animering til at køre 38 km til Bilka hver anden dag og bruge den som nærbutik.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

For Det Radikale Venstre er det magtpåliggende at sørge for at indrette transportfradraget på en sådan måde, at det kommer landdistrikterne til gavn.

Sådan er det bare ikke nu. Transportfradraget kommer først og fremmest folk, der bor i Frederiksborg og Roskilde Amter, til gode. De to amter tegner sig for ca. 24 pct. af det samlede fradrag, men har kun 12 pct. af arbejdsstyrken.

Dertil kommer, at befordringsfradraget har social slagside. Det er først og fremmest velstillede funktionærer i hovedstadsområdet, som får gavn af transportfradraget, sådan som det er arrangeret lige nu, og derfor kunne vi hjælpe landdistrikterne ganske gevaldigt, hvis vi sørgede for at indrette det på en sådan måde, at det først og fremmest var de folk, der boede i de tyndt befolkede områder, der fik gavn af det.

Jeg synes, at ordførerne, som har været på talerstolen her, skal være opmærksomme på, at sådan er det altså ikke. Transportfradraget gavner ikke først og fremmest landdistrikterne, og det burde det efter radikal opfattelse.

Til hr. Anders Mølgaard vil jeg sige om byfornyelsesmidlerne: Jeg kan ikke de præcise procentsatser, men selvfølgelig er der nogle af midlerne, der bruges til provinsbyerne; der er også mange midler, der bruges til landdistrikterne. F.eks. har en række daglejerboliger i tilknytning til nogle af de store godser på Lolland-Falster lige fået del i de statslige midler på det her område.

Men jeg synes, vi skulle bede boligministeren om at komme med en redegørelse på området.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Det er hr. Anders Mølgaards bemærkning om benspænd for udviklingen i landdistrikterne, der bringer mig herop. Det vil jeg gerne have belyst lidt bedre. Hvad er det, hr. Anders Mølgaard mener? Mener hr. Anders Mølgaard, at naturbeskyttelsesloven skal ophæves, eller hvad ligger der i de bemærkninger?

De er jo lidt flotte, for mener hr. Anders Mølgaard ikke, at der også skal tages hensyn til naturen, når man skal planlægge for landdistrikterne?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Blot en sidste bemærkning fra min side til hr. Anders Mølgaard om befordringsfradraget. Det er jo rigtigt, at familier med børn har et stort kørselsbehov til sportsaktiviteter; familier har et stort kørselsbehov til indkøb, hvis der ikke er nogle butikker i den landsby, de bor i; familier har et stort behov, hvis de skal køre børn til børneoplysning.

Men præcis på dette område er der ikke noget befordringsfradrag, kan jeg sige til hr. Anders Mølgaard. Befodringsfradraget gives udelukkende i relation til, hvor folk bor i forhold til deres lønnede arbejde, og ikke i forhold til, hvor mange børn de har, eller om børnene går til ridning eller svømning eller sport på nogen som helst måde. Befodringsfradraget har intet med familiestrukturen at gøre.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Først vil jeg godt efterlyse et svar hr. Anders Mølgaard på mit spørgsmål om, hvorvidt Venstre rent faktisk ønsker at afskaffe miljø- og planloven. Det kunne jo lyde sådan i den fremstilling, hr. Anders Mølgaard gav herfra. Jeg fik ikke noget svar. Jeg vil gerne efterlyse det igen.

Dernæst vil jeg gerne sige om befordringsfradraget, at for SF er det meget vigtigt, at befordringsfradraget bliver gennemanalyseret, at man får set på fordelingen af befordringsfradraget.

Hr. Anders Mølgaard sagde, at en fordobling af benzinprisen ville være et frontalt angreb på landområderne. Det er vi selvfølgelig enige i at det ville være, hvis man ikke foretager sig andet end at fordoble benzinprisen.

Det er indlysende nødvendigt, at vi får stigende benzinpriser. Det er en klar forudsæt-

ning, vi har i SF. Men så må vi nødvendigvis se på, hvordan man kan kompensere landområderne, for vi kan ikke have det tætte kollektive trafiknet i landområderne, og det er et problem, som egner sig godt til at blive gennemanalyseret.

Det er meget vanskeligt at overskue, hvad konsekvenserne vil være, og hvor der skal sættes ind, men en af de oplagte muligheder er at se på en ændret fordeling af befordringsfradraget, og det vil vi gerne melde os som talsmænd for.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det var hr. Peter Christensens bemærkning om, at han gerne ville vide, hvor regeringen bl.a. med den ny landsplanredegørelse, som ligger til høring nu, spænder ben for udviklingen i landdistrikterne.

Jeg vil gerne citere derfra:

»Det er regeringens opfattelse, at en skarp grænse mellem by og land skal fastholdes. Derfor skal alt nybyggeri så vidt muligt lokaliseres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebygget by, og de allerede planlagte byvækstområder bør udnyttes, før de udlægges til nye arealer til byformål.«

Det står direkte heri.

Det eneste, der ikke står heri til forskel fra redegørelsen for 1981, er hr. Ivar Nørgaards udtalelse om, at al ny bebyggelse burde foregå i byer med over 5.000 indbyggere. Det stod der dengang, det står der ikke nu. Det er den eneste ændring, der er fra dengang og til nu. Det er direkte benspænd.

I forbindelse med indenrigsministerens udtalelse herfra vil jeg gerne spørge, om det også er sådan, at vi i fremtiden kan forvente at få lov til at bygge nye medarbejderboliger på landet, måske også bygge en enkelt aftægtsbolig på landet igen. Er det også med i indenrigsministerens opgørelse over, hvad vi kan få lov til?

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Det sidste lille indlæg fra fru Elisabeth Arnold fra Det Radikale Venstre synes jeg var både modererende og præget af en vis eftertænkthed, når vi taler om befordringsfradrag, som jeg lyttede mig til det.

Jeg er fuldstændig enig i analysen af, at det måske er rigtigt, at vi får kigget på den nedre kilometergrænse for befordringsfradraget. Det er muligt, at den skal justeres nedad, og jeg

synes da, det kunne være spændende, hvis Det Radikale Venstre er villig til at kigge på det i et kommende udvalgsarbejde, som forhåbentlig bliver resultatet bl.a. af debatten her i dag.

Men det, jeg gerne skarpt vil tage afstand fra, er, at vi hæver kilometergrænsen så dramatisk som op til 100 km, som fru Elisabeth Arnold har gjort sig til talskvinde for.

Hr. Peter Christensen har spurgt om miljø- og planlovgivningen, og der mener jeg, at hr. Kirk har svaret umiddelbart før på Venstres vegne.

Til hr. Touborg vil jeg sige, at det er da rigtigt, at vi ønsker at rydde voldsomt op i miljø- og planlovene. Vi ønsker at få liberaliseret udkørselsforholdene og skilteforholdene. Vi ønsker at få mulighed for at udvide eksisterende virksomheder.

Vi har alle sammen, i hvert fald de fleste partier i Folketinget, gjort opmærksom på det positive i, at mange småindustrier og serviceerhverv slår sig ned og skaber gode arbejdspladser i bl.a. nedlagte landbrugsejendomme. Og så er det vel også fair nok, hvis de har succes og går fra 3 til 7 medarbejdere og ønsker at udvide virksomheden, at de så får mulighed for det. Så vi mener, der er behov for en liberalisering på det område.

Vi mener også, det vil være fornuftigt at flytte zonetovskompetencen fra amtskommunen til primærkommunen. Vi er af den opfattelse, at den enkelte kommunalbestyrelse og forvaltning bedre kan vurdere, hvad der er hensigtsmæssigt lokalt, end en fjernere administrativ myndighed, som amtskommunen under alle omstændigheder vil være.

Vi mener, at forudsætningen for øget bosætning og flere arbejdspladser i vore landsbyer og landdistrikter er, at vi gennemgår miljø- og planlovene med en tættekam.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Det var bemærkningerne fra hr. Jens Kirk angående naturbeskyttelsesloven og landzoneloven.

Jeg kunne forstå på hr. Jens Kirk, at man skulle have lov til at udvikle sig uhæmmet i det åbne land, hvis det drejer sig om erhverv. Jeg håber da, at Venstre har gennemtænkt de konsekvenser, det har, hvis det kom til at foregå på den måde. Der er jo allerede udlagt så meget til erhverv og industri, at man sådan set vil kunne klare en fordobling. Hvilke konsekvenser, også økonomiske, ville det ikke få, hvis man fulgte hr. Jens Kirks ideer op?

Jeg synes også, det ville være lidt af en idé at finde ud af, hvordan det er foregået i andre lande, hvor man ikke har haft denne naturbeskyttelseslov, at se, hvordan disse lande har udviklet sig. Man behøver ikke at tage så langt sydpå for at se konsekvenserne af det, som Venstre opfordrer til.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Hvis hr. Peter Christensen bare hørte lidt efter det, jeg sagde, ville han vide, at jeg spurgte, om vi kunne forvente, med de udtalelser, der kom fra indenrigsministeren, også at få lov til i fremtiden f.eks. at bygge en enkelt medarbejderbolig, måske en enkelt pensionistbolig ude i det åbne land igen.

Men jeg kan forstå på hr. Peter Christensen, at han sådan set ønsker, at den udflytning, der skete i forrige århundrede, og som vi alle var glade for, skulle vi i grunden lade gå den modsatte vej nu og affolke landet fuldstændigt igen som et godt eksempel på, at vi ville diktere det hele.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Jeg kan forstå på hr. Jens Kirk, at hr. Jens Kirk vil redde landdistrikterne med en aftægtsbolig.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nej, men til hr. Peter Christensens oplysning kan jeg sige: Bare en enkelt familie mere hist og her i området er jo nok til, at man kan køre det igennem igen og måske gøre det mere attraktivt at bo på landet, også for andre, idet det giver et bæredygtigt befolkningsgrundlag, så vi kan sige, at alle aktiviteter, som finder sted i landdistrikterne, rigtig kan få en ny oplomstring.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg kan ikke lade være med lige at sige til hr. Peter Christensen, når hr. Peter Christensen nævner, at hvis vi afskaffer miljølovene, vil der blive totalt kaos og svineri ude i landområderne, at det vil altså sige, at hr. Peter Christensen mener, at de folkevalgte, vi har ude i kommunalbestyrelserne, overhovedet ingen forstand har i hovedet. Der er ellers mange af dem, der er ganske almindelige socialdemokratiske borgmestre.

Det, der er sket i de sidste 20 år – og dér har Venstre og De Konservative lige så stor skyld som Socialdemokratiet, ingen tvivl om det – er jo, at vi har fået den restriktive zonelovskompetence, hvor alt byggeri på landet først skal vurderes i kommunerne, derefter i amterne, og så har amterne i mange, mange tilfælde sagt nej. Det er jo derfor, vi har de øde landområder. Det er, fordi man ikke har fået lov til at bygge og lave lidt industri ude i områderne.

Hr. Peter Christensen nævner så, at hvis vi ingen miljølove havde, ville vi få det ligesom i Østeuropa, altså i de tidligere kommunistiske lande. Nu er det jo sådan, at kommunismen og så hr. Peter Christensens parti sådan er næsten ét fedt. Så det, de har gjort ovre i de kommunistiske lande, er vel næsten det samme, som Socialdemokratiet ønsker, altså planstyring, planstyring og alt i detaljer.

Der ønsker vi altså mere frihed til den enkelte, og det er egentlig også det, man er ved at få øjnene op for derovre østpå. Vi tror rent faktisk godt, at borgerne selv kan, når de får lov.

Formanden:

Hr. Poul Nødgaard og derefter hr. Peter Christensen. Så har vi haft 20 korte bemærkninger, og så vender vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Det lyder fornuftigt.

Jeg vil sige til hr. Peter Christensen, at jeg synes, Socialdemokratiet er inde på en helt gal kurs i relation til land- og byzonenloven. Når jeg omgås socialdemokrater hjemme i min egen kommune – det gør jeg ofte også som byrådsmedlem – er det tit, at de synes, rent ud sagt, at mange af de ting, der foregår i henhold til land- og byzonenloven, er det, der hedder hul i hovedet.

Derfor synes jeg, at Socialdemokratiet her i Folketinget burde tage under overvejelse, ikke at afskaffe loven, det tror jeg ikke, man skal, men man skal nok prøve at undgå, at myndighederne har mulighed for at lave indskrænkninger på så mange områder, som det er tilfældet i dag.

Må jeg give et helt konkret eksempel; det er altid godt at tage et konkret eksempel: Ude, hvor jeg bor, som det hedder, er der en landmand, der har fundet ud af, at han kan lave lidt produktion af pejsebrænde – det er på et lille stykke jord op ad gården – og nu har man fun-

det ud af, at det må han ikke, for det forstyrrer dyrelivet.

Så kunne jeg spørge Socialdemokratiet: Hvad hvis man laver et savværk inde midt i en skov? Der er jo endnu flere dyr derinde, det forstyrrer jo dyrelivet endnu mere, dyrene vænner sig hurtigt til en eller anden lyd.

Men landmandens produktion af pejsebrænde er nu blevet forbudt. Det vil sige, manden klager videre i systemet, men i Danmark er det sådan, at selv om det er et godt land, så holder systemerne gennemgående sammen. Så det dér klagesystem, vi har, læg mærke til, i hvor få tilfælde den forfulgte borger i virkeligheden får ret!

Jeg synes, at de socialdemokratiske folketingsmedlemmer skulle bruge fridage og andre dage til at tage ud og se, hvilke grelle overgreb der finder sted forskellige steder.

Hr. Peter Christensen skal være hjertelig velkommen til at komme til Ringsted station, så skal jeg køre hr. Peter Christensen ud og vise ham, hvilket overgreb der er sket over for en borger på Kværkebyegnen. Værsgo, tilbudet er hermed fremsat!

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Først til hr. Aage Brusgaard. Sammenligningen mellem Socialdemokratiet og styret i Østlandene og også de følgende bemærkninger siger vel noget om, at der er sket visse misforståelser – for at sige det mildt.

Det, jeg talte om, var, om man ønskede at afskaffe naturbeskyttelsesloven. Nu begynder man at tale om landzoneloven, og det er der jo for resten fremsat forslag om fra disse partiers side. Jeg går da ud fra, at man står bag det lovforslag, man selv har fremsat, og deraf fremgår det altså ikke, at man ønsker at afskaffe naturbeskyttelsesloven.

Til hr. Poul Nødgaard vil jeg sige, at jeg altid sætter stor pris på at blive inviteret, så det vil jeg tænke meget alvorligt over. Nu kommer det jo lidt an på forplejningen, men det finder vi nok ud af.

Holger Graversen (S):

På Socialdemokratiets vegne vil jeg gerne takke Venstre og De Konservative for initiativet til denne forespørgsel.

Spørgsmålet om landområdernes fortsatte eksistens, deres bæredygtighed eller affolkning, er så vigtigt for hele det danske samfund, at vi

her i Folketinget bør drøfte det jævnlige, men da emnet jo løbende er på regeringens dagsorden, specielt efter vedtagelsen af vores handlingsplan for landdistrikter fra oktober 1993, finder jeg det mere naturligt, om problemet blev drøftet i forbindelse med en årlig redegørelse fra ministerens side. Men det kan vi jo nå endnu.

Når jeg nu har takket Venstre og De Konservative for initiativet, vil jeg gerne følge op med at give udtryk for min skuffelse over den måde, hvorpå de to partier lægger op til debatten. Man har forfattet et debatoplæg om emnet: Lad landsbyerne og landdistrikterne blomstre. Det lyder fint, det kan vi være enige i, og selve fremgangsmåden er naturligvis udmærket.

Men ud over at jeg finder selve debatoplægget lidt tyndbenet, så skuffer det mig, at man i forordet – eller jeg tror, det var i en invitation til en konference om emnet – nærmest mistænkeliggør regeringens holdninger og intentioner om det samme.

Jeg vil godt have lov at citere følgende herfra:

»Konferencen afholdes, netop som regeringen har udsendt sit forslag til landsplanredegørelse, hvori den siger, at man vil hindre byspredning for at sikre en sammenfattende landskabsplanlægning og bl.a. mindske transportarbejdet. Med den slags miljøargumenter allierer regeringen sig med de kræfter, som vil bremse udviklingsmulighederne i landdistrikterne; det vil Det Konservative Folkeparti og Venstre bekæmpe.«

Jeg bemærkede også hr. Anders Mølgaards ord om benspænd før. Men undskyld mig, jeg tror, de fleste med mig vil kalde de udtalelser for en form for populisme, et forsøg på at fremstå som landområdernes sande og eneste venner.

Vi mener faktisk ikke, at der er noget i landsplanredegørelsen, der forhindrer en naturlig udvikling af eksisterende landsbyer. Men jeg vil godt spørge de to partier: Er man imod en planlægning, der sikrer miljøet og sikrer en fornuftig udnyttelse af økonomiske og landskabelige ressourcer? Og hvem er disse fæle kræfter, der vil bremse udviklingsmulighederne på landet?

Om ønsket kunne jeg da godt remse en række eksempler op på V- og K-politik og -forslag, der har medført en negativ udvikling i landområderne. Men hvilket formål tjener det at skyde hinanden forkerte motiver i skoene? Vi opnår dog det bedste resultat, også for landområderne, gennem en positiv debat og gennem samarbejde om problemerne.

Regeringens handlingsplan for landdistrikterne er netop en klar tilkendegivelse af, at vi lægger stor vægt på en sammenhængende og fælles indsats for hele vort landområde med omkring en million danske medborgere. Men vi er naturligvis altid rede til at modtage nye ideer fra Folketingets partier og eventuelt fra kommunerne til en større og bedre indsats for denne store del af Danmark.

I Socialdemokratiet finder vi, at mange både menneskelige hensyn og samfundshensyn gør det ønskeligt at bevare vores små byer og landsbyer, og det tror jeg egentlig ikke nogen af os her i salen er uenige om. Selve livsformen på landet indeholder mange kvaliteter, der skal bevares. Lad mig bare nævne et generelt bedre og stærkere socialt netværk end i storbyer, en større overskuelighed og større tryghed, gode, små skoler med trygge rammer og i det hele taget gode opvækstbetingelser for børn og unge, hvilket bl.a. giver sig udtryk i mindre vold og anden kriminalitet.

Af både kulturelle og historiske grunde skal vi bevare landområderne som bosted for borgere. Hele vores kultur er jo opstået på landet, og kulturen er en meget vigtig del af vores rodnet, vores historie og selvforståelse. Dertil kommer, at en større urbanisering gennem fortsat vandring fra land til by blot forstærker mange af de store problemer, der findes i de store byer: trafikmæssigt, boligmæssigt, forureningsmæssigt, større ensomhedsfølelse og andre sociale problemer.

Skal vi leve op til de mange pæne ord om landområderne, skal alle gode kræfter samarbejde herom, og det gør man heldigvis de fleste steder. Grundlaget for det samarbejde er nu engang borgerne i de enkelte lokale samfund, og her har vi heldigvis en god tradition at bygge på. I årevis har man netop her stået sammen om at løse de lokale problemer, om vand- og varmforsyning, skoler, forsamlingshuse og meget andet, og vi har heldigvis de fleste steder stadig væk et meget stort lokalt engagement gennem vores lokale borger- eller landsbyforeninger. Men vigtige samarbejdspartnere til borgerne på landet er naturligvis stat, amt og især den enkelte kommune.

Kommunerne har nu med det nye opsving fået mulighed for at gøre endnu mere i de tyndt befolkede områder; der er ganske enkelt flere penge til det. En god kommunal service er grundlæggende for bevaring af kommunens landsbysamfund, og i mange kommuner priori-

teres landsbysamfundene heldigvis højt. Ja, selv med begrænsede ressourcer vedtager mange at bevare den lille skole, vedtager at sørge for en god offentlig transport, ældreboliger, biblioteksfunktioner, tilskud til forsamlingshuse, sportsklubber og andre fritids- og kulturtilbud. På det sidste har både amter og kommuner fået mulighed for at starte erhvervsfremmeprojekter, som lokalsamfundet herefter kan føre videre.

I Folketinget kan vi give kommunerne ordentlige økonomiske betingelser at arbejde under og så naturligvis holde øje med, om der er ting i lovgivningen, der hæmmer eller forhindrer målsætningen på området.

Hvis vi kort vender tilbage til regeringens handlingsplan, har denne også allerede bidraget til at sætte mange gode initiativer i gang til en selv bærende udvikling, som det så flot hedder, netop som formålet var.

Der er taget en lang række initiativer, som fortsat udvikles og bearbejdes. Lad mig kort nævne det nedsatte Forum for Udvikling i Landdistrikter med bl.a. deltagelse af repræsentanter fra de tre landsbyforeninger, og det fungerer udmærket. Det er et rådgivende organ, som høres om generelle retningslinjer, arrangerer konferencer og høres om fordelingen af den årlige landdistriktpulje. Det er denne pulje, der allerede nu har støttet ca. 350 udmærkede projekter. Det er projekter, der er igangsat af enkeltpersoner, grupper eller foreninger – ja, sågar af kommuner.

Der er lovgivet, så kommunerne kan nedsætte lokaludvalg, der selvstændigt kan varetage visse lokale anliggender, og der er taget en lang række initiativer på erhvervsområdet, som ministeren allerede så udmærket har redegjort for. Alle disse ting vil regeringen følge op og samtidig være opmærksom på andre forhold, der kan blive til gavn for landdistrikterne.

Lad mig slutte med at opfordre Venstre og De Konservative til ikke altid at omtale landområdernes muligheder så negativt. Det er faktisk ikke så negativt, og der er meget, der tyder på, at udviklingen er ved at vende eller er vendt. På mit eget område ser jeg masser af eksempler på børnefamilier, som vælger at bosætte sig i småbyerne af hensyn til børnene.

Direktøren for Institut for Fremtidforskning, Rolf Jensen, mener således også, at udviklingen er ved at vende med hensyn til affolkning af landområderne, bl.a. på baggrund af den økologiske bølge med krav om bedre dyreetik m.m.

Jeg er enig i, at folk i almindelighed er blevet mere opmærksomme på små byers og landsbyers kvaliteter, og dette varsler jo netop godt for fremtiden på det område her.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Hr. Holger Graversen beskylder Det Konservative Folkeparti og Venstre for et populistisk angreb på regeringen og på landsplanredegørelsen, og det stiller jeg mig sådan set meget uforstående over for. For som hr. Holger Graversen selv har citeret fra landsplanredegørelsen, står der jo helt ordret i den, at man vil hindre byspredning for at sikre en sammenfattende landskabsplanlægning og bl.a. mindske transportarbejdet. Det kan man sådan set ikke tolke anderledes, end at man vil forsøge at forhindre en udvikling, der gør, at flere mennesker vil flytte ud på landet: mindske og hindre byspredning.

Jeg vil derfor gerne spørge hr. Holger Graversen, om det ikke er et faktum, at der faktisk er fremsat en landsplanredegørelse, som regeringen har sat sit navn under, og om ikke Socialdemokratiet og hr. Holger Graversen støtter denne landsplanredegørelse? For jeg kan faktisk ikke tolke det angreb på Venstre og De Konservative på anden måde, end at man faktisk ikke står bag det angreb på landdistrikterne, der indirekte er heri.

Så spørger hr. Holger Graversen, om Det Konservative Folkeparti ikke støtter miljølovgivningen. Jo, naturligvis gør vi det, men der er så mange u hensigtsmæssigheder i den nuværende lovgivning, at der er behov for en omfattende revision.

Nu er hr. Poul Nødgaard allerede kommet med ét eksempel, og jeg vil gerne komme med et andet rigtig spændende eksempel fra Nordjylland. Der er der en mand, der har en fabrik, der reparerer gyllemaskiner, uden for Tårs. Den ligger ude i landzonen, og han vil gerne have lov at udvide denne fabrik.

Nu er det jo sådan set ret logisk, at man har en fabrik, der reparerer gyllemaskiner, dér, hvor landmanden har sine gyllemaskiner. Men alligevel og på trods af, at både kommune og amt godkender en udvidelse, kommer Danmarks Naturfredningsforening og resten af miljøfantasterne og vil have, at virksomheden skal flyttes ind i Tårs by, hvilket vil sige, at gyllemaskinerne nu skal ud at køre på vejene ind til byen og senere beboere og erhvervsvirksomheder.

Så er det, jeg spørger mig selv: Er det en fornuftig miljølovgivning, vi har på dette område? Er der virkelig tale om naturbeskyttelse, når sådan noget kan få lov at foregå?

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Hr. Holger Graversen nævner mange ting, der er gjort. Det er også korrekt, at der er mange fonde, hvor man med stor ihærdighed kan ligesom jonglere sig igennem og sige: Hvor kan jeg i grunden søge nogle midler her med stor besværlighed?

Jeg mener også, at der fortsat foregår en masse godt på landet, men jeg mener også, at når der, skal vi sige, er god vækst i hele landet, skal man gardere sig med hensyn til de områder, hvor der bliver knap så god vækst i fremtiden. Det burde regeringen måske tage til efterretning.

Derfor må jeg også sige, at meget af den lovgivning, der foretages i dette Ting, virker godt nok, kan vi sige, i almindelighed. Der er også en hel del love, der virker godt i tættere bebyggede områder, men de virker lige modsat i tyndbefolkede områder. Det bør vi tage til efterretning, næste gang vi udmønter nogle love, som har betydning for menneskers adfærd.

Vi er enige om, at selvfølgelig skal miljøet fastholdes og helst forbedres, men jeg vil også gerne her sige f.eks. om varmforsyning, at nu havde vi i landdistrikterne fundet ud af, at vi kunne lave træflispiller, vi kunne endda bruge nonfood-korn til at blande i for at binde det bedre sammen, og så kommer der lige pludselig ekstra skat på dem.

På nogle områder har regeringen endda givet tilskud til, at man kunne fremme en varmforsyningsmetode, men så kommer skatteministeren og lægger en ekstra skat på, som næsten gør det umuligt, og det var vist det modsatte, der var hensigten.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne knytte en kort kommentar til fru Lene Espersens bemærkninger om den konkrete sag i Nordjylland.

Ifølge lovgivningen er det sådan, at først udtaler kommunen sig om den, så er det amtet, der afgør den, da den ligger i landzone, og så er der lejlighed til at anke afgørelsen til Naturklagenævnet. Det er det, jeg mener, der har været aktuelt med den pågældende sag, og jeg mener

ikke, den er afgjort i Naturklagenævnet endnu. Det vil sige, at den kører helt efter bogen, om man så må sige, og så er det Naturklagenævnet, der foretager afvejningen af, om det er for stort et indgreb ifølge den eksisterende lovgivning, eller om det er noget, som kan accepteres.

Jeg synes på sin vis, det er lidt af en skam, at man endnu en gang kører debatten over på en by- og landzonedebat, for det er jo rigtigt, som det tidligere er nævnt her i debatten, at der er fremsat forslag af Venstre og Det Konservative Folkeparti om at lægge zonelovskompetencen fra amterne og til kommunerne, hvad angår det åbne land. Det forslag har været til første behandling her i salen og er således under behandling, sådan at man får lejlighed til at gøre det færdigt, men skal jeg forstå det sådan, at Venstre og Det Konservative Folkeparti hermed trækker forslaget tilbage for at lade det indgå i en anden sammenhæng, eller hvad er meningen?

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Når jeg har bedt om ordet her, er det for at takke den socialdemokratiske ordfører, hr. Holger Graversen, fordi han giver mig lejlighed til at kommentere, hvor det er, at Socialdemokratiet er tøvende, tilbageholdende eller fører en forkert politik over for landdistrikterne.

Der har allerede været fremdrevet mange eksempler. Eksempel nr. 1: Læg by- og landzonenoven ud til kommunerne og lad dem administrere den. Det vil give en langt sundere udvikling. Eksempel nr. 2: Lad være med at snakke om forhøjelse af benzinpriserne, fjernelse af afgifter osv., det er en ekstra skat på landdistrikterne. Jeg kunne nævne stribevis af eksempler, men lad mig så hæfte mig ved det tredje og sidste eksempel, jeg vil bruge her, nemlig forslaget til en landsplanredegørelse.

Hvad indeholder det forslag? Det er et mangeløst skrift for centralisme ud over alle grænser. Hvad står der i det skrift? Der står, at al fremtidig byudvikling, al fremtidig bebyggelse skal koncentrereres omkring vores eksisterende byer. Jeg citerer fra side 63: »Derfor skal alt nyt byggeri så vidt muligt lokaliseres inden for eller i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebygget by.«

Det, det her handler om, er altså, at regeringen, og jeg undrer mig over, at det også kan omfatte Det Radikale Venstre, her lægger op til, at de store byer skal være endnu større, at den

decentrale udvikling skal standses, og at miljøproblemerne skal koncentrereres endnu mere.

Har man dog intet lært i de 16 år, der er gået, siden vi sidst havde en debat om en landsplanredegørelse? Det bragte den daværende socialdemokratiske regering i mindretal, fordi man også dengang ville centralisere det hele.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Først til fru Lene Espersen: Det er rigtigt, at der er fremlagt en landsplanredegørelse. De generelle retningslinjer, bemærkninger og ordvalg, der ligger i den, er sendt til høring, og så må vi efterfølgende diskutere det. Mere ligger der vel ikke i det.

Det, man kan slå fast, og det var det, jeg sagde i min ordførertale, er, at vi faktisk ikke finder, at der er noget, der hindrer en udvikling af småbyer og landsbyer, og når vi taler om ordvalg, så lad os slå fast med det samme, at når man skriver byer, mener man selvfølgelig småbyer og landsbyer, hvor der i dag er en samlet bebyggelse. Ingen kan være interesseret i, at vi får spredt bebyggelse over det ganske åbne land. Der ligger såmænd ikke andet i det.

I dag kan alle kommuner tiltage sig kompetencen ved at lave lokalplaner, ved at lave en landsbyplan for samtlige landsbyer i kommunen. Så kan de selv råde over det, og det er beklageligt, hvis nogle kommuner endnu ikke har levet op til det.

Jeg kan i øvrigt henvise til hr. Martin Glerups indlæg om den konkrete sag.

Til hr. Jens Kirk: Jeg er lidt usikker på, om Venstre og De Konservative, når de diskuterer landområder, så mener de sidste 70.000 landbrug, hvoraf kun ca. 30.000 er helårslandbrug, eller om det netop er de masser af gode landsbyer og småbyer over det ganske land med en befolkning på omkring en million mennesker, vi taler om, men det er ikke decideret landbrug og landbrugspolitik. Jeg ved da godt, at man sagtens kan anføre, at det hænger sammen, men lad os nu lige blive enige om, hvad det er, vi diskuterer.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Svend Erik Hovmand, at vi har slået fast, at kørselsfradraget ikke er aktuelt, og jeg tror ikke på, at nogen i regeringen ønsker at gøre de store byer større.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

I den helt konkrete sag om gyllevirksomheden uden for Tårs følger man, siger hr. Martin Glestrup, den nuværende lovgivning, og det er helt efter bogen. Det gør man, og problemet er sådan set, at man går helt efter bogen. Det tager jo utrolig lang tid, og det skaber måske den dårligste miljømæssige løsning i sidste ende, at man har denne bog at gå efter.

Jeg vil meget gerne slå fast, at Det Konservative Folkeparti stadig mener, at det er fuldstændig unødvendigt, at tingene først skal i kommunen, derefter i amtet, igennem to politiske instanser, der set med mine demokratiske øjne egentlig lige lovligt kan beslutte det her.

Jeg ser ingen problemer i, at kommunen alene varetager denne opgave. Jeg kan ikke rigtig se, hvorfor amterne skal være en form for overmyndighed over for kommunen i den slags sager, og jeg synes sådan set heller ikke, det er rimeligt, at sagsbehandlingen skal tage så lang tid, som den gør. Så når vi taler om miljølovgivning, kunne man i hvert fald konkret reducere sagsbehandlingstiden, hvis man undlod at involvere amterne.

Jeg vil så også nok sige, at dette jo er et eksempel, hvor det er helt logisk og lysende klart, at denne virksomhed skal have lov at forblive ude i landzoneområdet. Det ville være fuldstændig tåbeligt at flytte den ind til byen. Hvorfor skal man så have lov at anke sagen til Naturklagenævnet? Hvorfor skal det ske pr. automatik?

Så til hr. Holger Graversen: Landsplanredegørelsen er sendt til høring, men jeg går da ud fra, at regeringen står bag hvert evig eneste ord, der står deri. Jeg går ikke ud fra, at man bare kan slå det hen og sige, at det er nogle tanker, vi har, men vi har godt nok ikke tænkt dem helt færdigt endnu, og nu sender vi den ud til høring, og så bagefter gør vi op, hvad vi egentlig mener.

Regeringen mener vel hvert eneste ord, der står i den, og når der står, at man vil mindske byspredning og mindske transportfradrag, kan jeg ikke andet end se det som udtryk for, at man vil forsøge at forhindre, at flere folk flytter ud på landet.

Jeg er ikke enig med den socialdemokratiske ordfører i, at vi skal forsøge at forhindre, at der bliver skabt flere byer, og at flere mennesker flytter rundt omkring. Jeg synes, det er helt fint, hvis der bliver skabt flere landsbyer. Jeg synes,

det er helt i orden, så jeg er overhovedet ikke enig i den socialdemokratiske ordførers tanker.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Hr. Holger Graversen siger, at landsplanredegørelsen udtrykker, at ingen ønsker, at store byer skal være større. For mig at se er sådan et udsagn fra et af de partier, der er med til at udsende den, udtryk for, at det er en utrolig dårlig redegørelse, der er lavet.

Jeg vil gerne give hr. Svend Erik Hovmand ret i, at landsplanredegørelsen er og bliver et oplæg til, hvordan man fremmer de store byer. Der står mange kønne ord om, at byerne ikke skal være større inden for de grænser, der er, men samtidig er der indirekte en skamrosning af Ørestaden, som jo netop er en udbygning af København, og der er også en rosende omtale af udviklingen af Ørestadsregionen, og argumentationen er bygget sådan op i landsplanredegørelsen, at bliver Ørestadsregionen rigtig godt udviklet, kan vi få et grundlag for at indføre elbiler.

Der står ikke ét eneste ord om, hvordan man skal fremme udviklingen i landdistrikterne og landsbyerne. Det er jo rigtigt, at der er en mulighed for at gøre det, men det bliver ikke omtalt, og der tages ingen konkrete initiativer til det. Hvordan skal man få en naturlig produktion op at stå i landdistrikterne igen? Hvordan skal man f.eks. få vendt udviklingen fra, at slagterier og andre har fusioneret, sådan at man ikke længere har den lokale fødeindustri i landdistrikterne?

Nogle af de grundlæggende ting, som efter min opfattelse burde være princippet i en landsplanredegørelse, er, at man skal fremme størst mulig regional og lokal selvforsyning på produktionsområdet. Ikke en lyd er der om det. Det er alene tomme ord, når man snakker miljø, og når man så kommer til realiteterne, er der ingen forbindelse fra miljøsnakken; der er også indirekte en anbefaling af en fast forbindelse til Femern.

På den måde vil jeg gerne give både Venstre og De Konservative ret i, at det er et utrolig dårligt udspil til en debat, for det er ukonkret, og for mig at se er det med til at undergrave hele tilliden til, hvad planlægning er. Derfor så jeg hellere, at vi havde været det udspil foruden, når vi skal diskutere landsplanlægning i Danmark.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg synes, regeringen skulle trække sin landsplanredegørelse tilbage. Hvis regeringen mener noget med at gøre noget for landdistrikterne, skal den lade være med at snakke om at koncentrere bebyggelserne endnu mere og om at gøre de større byer endnu større, men sikre mulighed for, at livet kan leves på landet, at virksomheder kan placere sig i ubenyttede landbrugsbygninger, at landsbyen kan blive tilført de huse og skoler, som mangler, for at den kan fungere ordentligt osv.

By- og landzoneloven bør administreres af de mennesker, som den vedrører, altså lægges ud til kommunerne.

Så siger hr. Holger Graversen meget interessant, at dette med begrænsning af kørslen ikke længere er aktuel politik; ingen afgifter på kørsel, ingen benzinprisstigninger osv.

Jeg mener altså, at Det Radikale Venstre for et par uger siden rejste en debat, som gik på, at kørselsfradraget virkelig skulle have en tand opad, sådan at folk, der havde langt til arbejde, virkelig blev straffet. Da den debat havde kørt et par dage, måtte statsministeren bryde ind og sige til Det Radikale Venstre, at nu måtte det altså holde lidt igen, for den gik ikke, og det havde regeringen ingen aktuelle planer om.

To dage efter stod landets trafikminister på en konference i Helsingør og sagde, at der nok ikke skal ske noget med fradragsreglerne, men at regeringen til gengæld ønsker, at benzinpriserne forhøjes. Det har jo den samme effekt, og det er altså en ny skat til dem, der har langt til arbejde, vi her taler om.

Jeg vil gerne spørge Det Radikale Venstres ordfører, fru Elsebeth Gerner Nielsen: Hvordan kan det hænge sammen med Det Radikale Venstres erklærede mål om decentralisering, at Det Radikale Venstre punkt 1 kan gå ind for det, der står i landsplanredegørelsen, punkt 2 kan modarbejde en decentralisering gennem den transportpolitik, som Det Radikale Venstre fremhæver igen og igen?

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det var hr. Holger Graversens ord om landbrug, der bragte mig herop igen. Jeg har ikke nævnt ordet landbrug en eneste gang i dag, og jeg tror nok, vi skal have en landbrugspolitisk debat en anden gang. Men det, der drejede sig om, tror jeg vi er enige om, nemlig at holde alle de boli-

ger på landet beboet, der er det nu, uanset hvordan strukturen i landbruget er.

Kunne vi så samtidig få med, at de ofte ret store boliger f.eks. kunne udstykkes til en, to eller tre boliger, havde vi da opnået, at vi samtidig fik flere mennesker på landet og måske også fik nogle boformer, som gjorde det mere interessant for visse mennesker.

Jeg har været inde på, at lovgivningen på nogle områder favoriserer visse områder af landet og på andre områder næsten det modsatte, f.eks. med hensyn til trafik.

Nu er skattelovgivningen også ved at betyde en skævvridning, når skatteministeren nu vil lægge en ekstra skat på biomasse, f.eks. træ. Det er igen en disfavorisering af landområderne.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne sige, at planlovens princip er, at overflødiggjorte landbrugsbygninger kan anvendes til mindre virksomheder, medmindre der kommer indvending fra myndighederne inden for en ganske kort frist; jeg tror, det er 14 dage.

Hvis virksomheden så når en vis størrelse, er det rimeligt, at den skal overveje at dele vilkår med de øvrige industrivirksomheder og rykke ind i de dertil udlagte områder. Det er klart, at hvis man får alle industrier i Danmark spredt rundt i hele landskabet, vil der opstå miljøproblemer, f.eks. vil der blive stillet krav om mere kollektiv trafik, og derfor er det ingen god idé.

Fru Lene Espersen sagde, at sagen i Tårs automatisk bliver anket til Naturklagenævnet, men det sker jo ikke automatisk. Der findes en ankemulighed i loven, men jeg kan forstå, at fru Espersen ikke ønsker, at nogen skal have lov til at anke sådan en afgørelse til Naturklagenævnet, og det kan selvfølgelig være et konservativt standpunkt.

Så vil jeg godt sige til hr. Hovmand angående diskussionen om en landsplanredegørelse, at den byvækst, det drejer sig om, jo naturligvis skal findes inden for de i regionsplanen og kommuneplanen udlagte områder, og så mener jeg ikke, at det at have nogle styrkepunkter i form af f.eks. et stærkt hovedstadsområde, et stærkt trekantsområde som modvægt til Hamborg og andre store udenlandske centre forhindrer, at man samtidig kan styrke landdistrikterne og de mindre samfund; man skal bare have en grundig og god planlægning.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Jeg føler, at i denne debat behandler vi faktisk lovforslag nr. L 145, som det er blevet fremført, og det er måske også meget godt, for så kan man jo henvise til de bilag, der ligger til det lovforslag, og indimellem bliver man også nødt til at tage sig af facts, når man diskuterer, og det var måske en god ting lige at tage det op.

Der er udgivet et bilag 10 til lovforslag nr. L 145, og på side 7 står, at der ifølge en spørgeskemaundersøgelse til de forsøgskommuner, hvor der har været lagt landzonekompetence ud, er fremkommet følgende: Planlovens eksisterende muligheder for at overføre landzonekompetence til kommunerne betyder, at hver sjette landzonetilladelse i dag gives af kommunerne. Det vil sige, at den centralisering, man taler om, ikke passer. Nederst står der, at kommunerne ikke fuldt ud har udnyttet mulighederne for at afgrænse landsbyerne. Det vil sige, at der også har været rigelig plads til, at man kunne udnytte en større bebyggelse i landområderne.

Så er det til fru Lene Espersen: Jeg ved ikke, om jeg forstod det rigtig, men det kan være, jeg kan få det helt på plads. Mener fru Lene Espersen, at kompetencen ifølge naturbeskyttelsesloven og landzoneloven skal ligge hos kommunerne? Hvis det er tilfældet, kan jeg også henvise til det samme bilags side 8, hvor der står, at samlet antyder klageundersøgelsen, at forsøgskommunerne administrerer planlovens landzonebestemmelser mere liberalt, end hensigten var med loven.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Til hr. Bent Hindrup: Jeg beklager meget, at jeg måske nok var lidt for kortfattet, da jeg sagde, at der ingen ønsker var om at gøre storbyerne større. Jeg glemte hovedstaden. Jeg troede, vi var enige om her i Tinget, at hovedstaden har nogle specielle problemer, som gør, at den har brug for at blive styrket i den internationale konkurrence, og derfor skal det ses på den baggrund; men generelt har vi ingen ønsker om at gøre vore storbyer større.

At Femerforbindelsen skulle være anbefalet i landsplanredegørelsen, kommer bag på mig. Det gør i hvert fald, at jeg nu vil nærlæse den, for det er bestemt ikke tanker, som jeg umiddelbart vil støtte, kan jeg godt sige allerede nu.

Hr. Bent Hindrup nævnte også slagterier og mejerier, og det fører mig videre til hr. Hovmand, for det har jo netop været naturlige virksomheder i landområderne. Der er jeg så nødt til at gå lidt i offensiven over for hr. Hovmand og spørge hr. Hovmand, om det ikke er gode, gæve Venstrefolk, som har siddet rundt om i disse bestyrelser, og hvad det nu hedder, og været med til at nedlægge alle de mange små virksomheder på landet.

En gang mere til hr. Hovmand: Regeringen har ingen aktuelle planer om at forringe kørselsfradraget.

Til hr. Jens Kirk: Det, jeg sagde, var, at når man hører Venstre og De Konservative, lyder det somme tider, som om man med landområder mener det tilbageværende landbrug. Det er ikke for dermed at underkende landbruget, men vi skal bare vide, hvad det er, vi diskuterer. Man kan jo udmærket være bosat i småbyer og landsbyer og køre til sit arbejdet i lidt større byer. Det er der ikke noget i vejen for, bare man gør det meget attraktivt at bo i landsbyer og småbyer.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg vil også gerne bekræfte, at regeringen ikke har nogen aktuelle planer om at ændre på transportfradraget, men det betyder ikke, at vi ikke i Det Radikale Venstre er bekymret. Vi er dybt bekymret over, at transportfradraget, sådan som det er indrettet nu, rent faktisk ikke kommer landdistrikterne til gavn. Jeg vil gerne gentage, at 24 pct. af det samlede transportfradrag på i alt 6,5 mia. kr. falder i Roskilde og Frederiksborg Amter, og det er de amter, der overhovedet har den allerbedste kollektive trafikforsyning.

Det, jeg gerne vil være med til at diskutere, er, hvordan vi får indrettet vores transportfradrag og vores kollektive trafikstruktur i det hele taget på en sådan måde, at det kommer mobiliteten, landdistrikterne og miljøet til gavn. Jeg er godt klar over, at det her er en ideologisk debat, men jeg håber meget, at ordførerne også somme tider vil være modtagelige for facts. Jeg vil gerne gentage: Transportfradraget, som det er indrettet nu, kommer ikke først og fremmest de tyndt befolkede områder til gavn.

Hvad angår benzinpriserne, vil jeg gerne gøre hr. Hovmand opmærksom på, at de siden begyndelsen af 1980'erne er faldet med næsten 40 pct. målt i reelle priser, og det betyder, at hvis hr. Hovmands tese er rigtig, skulle den billige

benzin jo føre til en bedre udvikling i landdistrikterne, for vi har fået utrolig billig benzin.

Men sådan tror jeg rent faktisk ikke, at det forholder sig. Jeg tror tværtimod, at en af årsagerne til, at arbejdspladser og dagligvarebutikker er forsvundet fra landdistrikterne, er, at det kan betale sig at lade folk køre langt efter både det daglige brød og arbejde. Takket være de utrolig lave energipriser har det kunnet betale sig at centralisere produktionen. I perioden 1960-95 er antallet af mejerier reduceret fra 1.200 til 17. Hvorfor? Fordi benzinpriserne og energipriserne har været så lave, som tilfældet er.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg har altid været meget socialt bevidst, og derfor støtter jeg altid dem, der bliver jaget, og det er så regeringen i øjeblikket. Jeg synes, at regeringen bliver lidt jaget, og at debatten i de sidste 20 minutter har været meget virkelighedsfjern. Det er, som om det er en kamp mellem de gode og de onde, som om Socialdemokratiet i amtsrådene vil det ene, og Venstre og De Konservative vil det andet.

Jeg har siddet i Viborg Amtsråd i 8 år, så jeg ved, at sådan er virkeligheden ikke, og sådan opfatter borgerne det heller ikke. Det, der er virkeligheden, er, at som regel slår Venstre og De Konservative i amterne sig sammen mod Fremskridtspartiet og mod borgernes ønsker, og det er derfor, landområderne er blevet udsultet i de sidste 10 år.

Jeg kunne komme med en hel bog af eksempler, f.eks. Krudt-Peter og Sø-Peter. De har været nævnt hundrede gange, men tusindvis af små industrivirksomheder, f.eks. landbrug, der vil lave tømmerværksted, har fået nej igennem de sidste 15 år, og det er både af V, K og S.

Så hvis det er sådan, at de partier har dårlig samvittighed, er det absolut ikke uden grund, men så bør de gå sammen og græde og så prøve på at gøre skidt gerning god.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det er simpelt hen mageløst at skulle lægge øre til den argumentation, som hr. Holger Graversen og fru Elsebeth Gerner Nielsen kommer med her. Det, de siger, er, at regeringen ingen aktuelle planer har om at ændre transportfradraget. Ingen aktuelle planer! Kan man udsende en større advarsel til folk, der agter at købe hus,

end sådan en udtalelse? Når man ved, hvordan regeringen har svinget mellem højere benzinpriser og ændret transportfradrag, og når man hører fra fru Elsebeth Gerner Nielsen for et øjeblik siden, at hun sandelig gerne vil ændre transportfradraget, hvordan skulle man så kunne forestille sig, at folk turde bosætte sig i en landsby eller i et landdistrikt langt fra deres arbejdsplads? Jeg synes, det er centralisme ud over alle grænser, og jeg vil understrege igen, at en benzinprisforhøjelse eller en fjernelse af fradraget for transport er en ekstra beskatning af den million mennesker, der bor i vores landdistrikter, og at det er fuldstændig urimeligt. Venstre vil aldrig acceptere det. At fru Gerner Nielsen mener, at der er gives flere fradrag i Nordsjælland, hænger bl.a. sammen med, at der er flere biler i Nordsjælland.

Så vil jeg bare sige, at det dér med, at de mindre mejerier er lukket, er rigtigt. Men erhvervsudviklingen her i landet følger jo også erhvervsudviklingen andre steder i verden. Der sker en rationalisering, og den kan vi selvfølgelig ikke bare trække på skulderen ad i Danmark, hvis vi vil følge med i konkurrencen. Det, vi kan, er at tilrettelægge en erhvervsudviklingsstruktur, som sikrer, at de ubenyttede bygninger i landdistrikterne kan anvendes til nye virksomheder, nye initiativtagere, i stedet for alle de stramme regler, som man nu lægger op til. Jeg synes, man skal tage skeen i den anden hånd og give mulighed for, at livet på landet kan vokse og udvikle sig.

Formanden:

Der vil også blive lejlighed til korte bemærkninger i eftermiddag, men forhandlingen afbrydes nu og mødet udsættes. Det genoptages i dag kl. 13.00 med fru Lene Espersen som ordfører.

Mødet udsat kl. 12.01

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges

Lene Espersen (KF):

Ved starten af dette århundrede boede over halvdelen af Danmarks befolkning i landdistrikterne. Det betød ikke kun et blomstrende landsbyliv, men bød også på en kulturel mangfoldig-

hed og et usædvanligt sammenhold blandt borgerne. Men med den industrielle udvikling og med den gradvise optrapning af skatte- og afgiftspolitikken er det blevet gjort mere og mere besværligt og økonomisk kostbart at bo uden for byerne. I dag er der kun ca. 1 million danskere tilbage i landdistrikterne.

Landdistrikterne bidrager ikke kun til at opretholde kulturelle landskabs- og bygningsmæssige værdier, der ellers var gået tabt. Samtidig er den særlige holdning, der hersker i mindre samfund, i høj grad medvirkende til at holde liv i selvstændighedskulturen og er dermed til hinder for, at lønmodtagerkulturen udvikler sig yderligere og får en total dominans, en lønmodtagerkultur, der medfører, at man ikke gør en indsats, men i stedet lader stå til eller i værste fald betragter det som en velerhvervet rettilighed, at andre forsøger en.

Selvstændighedskulturens hjerteblod er det private initiativ, den individuelle virkelyst og en livsbekræftende ansvarsfølelse, som efterhånden er blevet en mangelvare mange steder i Danmark.

Derfor er landdistrikternes levedygtighed en meget, meget vigtig ting at kæmpe for. Så det er ikke blot debatten, der skal rejses, men løsninger skal føres ud i livet hurtigst muligt, så landdistrikterne på ny får fremgang.

Jeg må understrege, at målet med dette ikke er et konservativt forsøg på at skruer tiden tilbage eller en tro på, at en mere romantisk, stråtekt idyl løser alle problemer. Landdistrikterne skal have bedre vilkår, ikke kun fordi vi erkender, at de er en uundværlig del af den danske kultur, men også fordi de samfundsøkonomiske omkostninger ville være store, hvis vi lod landområderne forfalde og klumpede alle mennesker sammen i byerne.

Det Konservative Folkeparti er derfor også meget uenig med indenrigsministeren i, at det kun er det generelle økonomiske opsving, der kan løse mange af disse problemer. Der er nemlig en lang række områder, hvor der allerede nu skrives på handling.

Det største problem er uden tvivl transportproblemet. En væsentlig årsag til, at befolkningen i landdistrikterne udtyndes, er den brandskatning af privatbilismen, der finder sted. Der skal ske markante økonomiske lempelser i form af befordringsfradrag for pendlere, der vælger at bo på landet, herunder ikke mindst unge uddannelsessøgende.

Det er i det hele taget nødvendigt, at såvel ældre som helt unge har mulighed for at blive i landdistrikterne, så landsbyerne ikke udvikles til sovebyer for byarbejdende børnefamilier. De unge skal forblive i landdistrikterne, hvis selvstændighedskulturen skal overleve. Dette gøres ved at mindske befordringsomkostningerne for derved at fremme mobiliteten.

Den dyre transport er den største hæmsko for udviklingen på landet. Her må man lade fordommene falde fra begge sider og deltage i debatten om, hvorledes trafikken bliver så økonomisk og miljørigtig som muligt. Bl.a. bør man tage en lavere belægningsgrad i den kollektive trafik i landdistrikterne op til debat. Her er bl.a. taxabusordningen fra Kerteminde et godt eksempel på, at man må tænke nyt, også når det gælder den kollektive trafik. Ligeledes er det væsentligt at erindre, at for mange beboere i landdistrikterne er der intet eller blot et utilstrækkeligt alternativ til privatbilismen.

Det Konservative Folkeparti mener derfor, at der bør foretages en gennemgribende analyse med henblik på at gøre transporten på landet mere rentabel, mere fleksibel, mere miljørigtig og mere individuelt orienteret.

En anden faktor, som har stor betydning for landdistrikterne, og som indenrigsministeren også har været inde på, er EU. EU-programmerne for regional udvikling er i høj grad møntet på forholdene i de tyndtbefolkede landdistrikter. Regionalfonden, Socialfonden og Landbrugsstruktur fonden medvirker alle med et bidrag til fremme af de forskellige typer udviklingsbehov. Specielt under Landbrugsfonden er der afsat midler til fremme af udviklingen i landdistrikterne, herunder beskæftigelsesinitiativer i områder, hvor landbrugserhvervet ikke er rentabelt, samt modernisering af erhvervene i området.

Midlerne til de fem mål for tildeling af støtte fra fondene i EU udgør samlet et beløb på over 4 mia. kr., og de udpegede danske mål 5 B-midler, der som sagt nu er til rådighed for 300.000 mennesker, er faktisk også til rådighed for 11 amter og 43 kommuner, herunder 27 mindre øer.

Da midlerne til de danske områder umiddelbart ligger fast, må øvelsen i realiteten gå ud på at effektivisere formidlingen af støtte til fordel for de nævnte områder. Det er i den forbindelse af stor betydning, at de kommunale myndigheder er effektive i deres rådgivning vedrørende mulighederne for anvendelse af EU's støtteord-

ninger. En bedre viden om forholdene og en mere smidig behandling af sagerne vil være gavnligt for de potentielle støttemodtagere. Der er en risiko for, at man lokalt direkte går glip af støtte fra EU's fonde på grund af mangelfuld viden om ordningerne og ansøgningsprocedurerne.

Det bærende erhverv i landdistrikterne er landbrugserhvervet. Hertil er knyttet en lang række følgeerhverv som underleverandører eller forædlere af landbrugsprodukter.

Det er derfor væsentligt at se på landbrugserhvervets forhold, og det er af afgørende betydning for befolkningen på landet, at erhvervsforholdene er i orden. Derved sikres også muligheden for en tilflytning til landområderne, som ikke udelukkende er turistmæssigt eller romantisk betinget.

Eventuelle ændringer af forholdene for landbrugserhvervet må efter Det Konservative Folkepartis mening være markedsbaserede og ikke baserede på støttetildelingsprincipper.

Det Konservative Folkeparti ønsker en konjunkturudligningsordning gennemført, som sikrer såvel selvstændige erhvervsdrivende som selskaber reel mulighed for konjunkturudligning. Dette vil styrke virksomhedernes kapitalgrundlag og medvirke til, at virksomhederne kan investere i produktion og arbejdspladser i lokalsamfundet.

Det Konservative Folkeparti finder det positivt, at en række af de huse og bygninger, hvortil der tidligere var knyttet en reel landbrugsproduktion, nu overgår til beboelse for mennesker, der ikke har direkte tilknytning til landbrugserhvervet.

Et andet område, som vil få stor betydning for landdistrikterne, er informationsteknologien. Den moderne teknologi kan i fremtiden komme til at spille en endog meget stor rolle i landdistrikterne, når man tænker på de store afstande, der ofte er. Dette gælder ikke mindst i relation til detailhandelen, men også i forhold til det øvrige erhvervsliv og den offentlige service.

I Viborg Amt har man en dagligvaregruppe, der eksperimenterer med homeshopping. Forsøget går ud på, at den enkelte husstand via pc og modem bestiller varer fra Dagli'Brugsen i Ulstrup, som ligger et stykke væk. Varerne indsamles og pakkes af Dagli'Brugsen. Til hjælp for de husstande, som ikke er i besiddelse af en pc, kan man placere en pc et centralt sted i byen, eksempelvis på biblioteket.

Også i forhold til anliggender med kommunen kan pc-løsningen eller tekst-tv være en mulighed. Flere og flere mellemværender med kommunen kan sagtens klares fra hjemmet – i lighed med banker og sparekassers homebanking.

Det Konservative Folkeparti opfordrer derfor regeringen til at se på denne problemstilling.

Endelig har informationsteknologien også stor betydning for de uddannelsespolitiske muligheder. I det omfang, man tilfører de mindre skoler i landdistrikterne pc'er og andet IT-udstyr, bliver det muligt at tilbyde mere undervisning og service og dermed at fastholde eleverne i det lokale miljø i længere tid.

Det Konservative Folkeparti lægger stor vægt på bevarelse af skolerne som et uundværligt tilbud og middel til at øge børnefamiliers interesse for at bo i landdistrikterne.

Formanden:

De resterende 3 minutter af indlægget har hr. Niels J. Langkilde.

Niels J. Langkilde (KF):

Det Konservative Folkeparti er kendt for at hylde friheden.

Den personlige frihed er som en skøn kvinde, og der er i tidens løb skrevet mange hyldestsange til hende. Alle vil gerne følges med hende, men hun har faktisk en tvillingebror, som er noget mindre kendt. Ham er der ikke skrevet så meget til, og ham bliver der ikke talt så meget om; han er lidt egen, og skæbnen har undertiden været ganske hård ved ham; han har måttet tage sine kampe. Men det er også værd at nævne ham i dag; han hedder det personlige ansvar.

Vi hylder retten til frit at tro og tale, vi hylder retten til frit at vælge, hvor vi vil bo og handle, og vi hylder retten til at vælge, hvad vi vil arbejde med. Det er kerneværdierne i vores frihedstradition. Men vælger vi at glemme alt om den lokale præst og kirke, så bliver sognet slået sammen med nabosognet og præsten flyttet ind til byen, hvor der er større præstemangel. Og vælger vi at handle syd for grænsen, i nabobyen eller i motorvejskiosken, skal vi ikke forvente, at udvalget i nærbutikken vokser. Og vælger vi amerikansk eller belgisk hormonkød frem for dansk kød, skal vi ikke forvente, at der er brug for så meget kvæg i det danske landbrug.

Vi har selv et ansvar for, at vore omgivelser bliver bedre. De 179 medlemmer af dette Ting kan ikke tage ansvaret fra befolkningen, men vi

vil meget gerne være med til at fjerne en række af de forhindringer i form af love og bestemmelser, som bevidst eller ubevidst har gjort det sværere at leve i landdistrikterne.

Men det er altså ikke Tilskudsdanmark, vi vil flytte på landet. Landdistrikterne har båret en stor del af selvstændighedskulturen, og det skal vi være stolte af, og det skal den blive ved med. På den måde kan vi skabe en tilværelse i tryk-

hed. Friheden har allerede sat sig nogle spor. Lov om butikstid blev ændret, og det har givet synlige resultater i form af bedre butikstider for landbefolkningen. Vi skal videre ad den vej, og vi så gerne lov om butikstid helt afskaffet.

Vi skal have lige konkurrencevilkår i detailhandelen, ikke noget med, at man direkte eller indirekte støtter den ene butikform frem for den anden; det er vi imod.

Vi har på internationalt plan set, hvordan det går galt, når store tyske værfter bliver støttet med statspenge på den ene eller den anden måde. Det er ødelæggende for vore tanker om et frit erhvervsliv.

Vi skal gøre noget med hensyn til boliger. I landdistrikterne er der boligproblemer for de ældre, boligproblemer for de unge, boligproblemer for de handicappede og problemer med at finde egnede turistboliger. Det er noget, der også skal med, og vi mener, at midlerne til det skal tages fra byfornyelsesmidlerne, og der skal laves nogle enkle ordninger, som kan overskues, og hvor man ikke skal have en masse dyre bureaukrater til at sidde og udregne, hvad det er, man gerne vil have.

Kreditgivningingen er det sidste punkt, jeg når til i min ordførertale, og dér har vi med glæde noteret, at den skævvridning, der så ud til at være tale om i en periode, hvor nogle ejendomme fik meget dårligere muligheder for kreditgivning end andre – bestemt af, hvor de lå i landet – synes at være stærkt begrænset i dag. Det hilser vi med tilfredshed, og vi vil følge det område nøje. Men kerneordene for et liv i landdistrikterne er naturligvis frihed, ansvar og tryghed.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Til fru Lene Espersen: Jeg synes, det var en udmærket tale, og vi kan ikke være uenige om ret meget i den.

Jeg er dog nødt til at komme med en bemærkning angående de unges muligheder for transport i forbindelse med uddannelse:

Hvis vi vil beholde såvel børnene som de unge i de små bysamfund, tror jeg også, vi skal forbedre deres transportmuligheder i forbindelse med uddannelse. Men jeg er altså nødt til at gøre opmærksom på, hvem det var, der afskaffede dem i sin tid. Det var faktisk VK-regeringen med hr. Bertel Haarder som undervisningsminister, og nu er det finanslovstof. Men lad os vende tilbage til det; måske kan vi finde ud af et samarbejde dér.

Hr. Niels J. Langkilde vil jeg stille et spørgsmål:

Hvis lukkeloven helt skal afskaffes, hvem har mon så efter De Konservatives mening den største fordel af det? Er det netop ikke de store varehuse? Vil det gavne de små købmænd? Typisk udgøres personalet i de små købmandsforretninger jo blot af købmanden selv og i givet fald hustruen, og det begrænser det jo. De kan jo ikke holde ud til at stå i deres forretning i 24 timer. Men jeg vil godt høre De Konservatives bud på det.

Og endelig det sidste spørgsmål til hr. Langkilde: Hvad har De Konservative gjort for at forhindre udviklingen i retning af mange store lavprisivarehuse til skade for landområderne?

Bent Hindrup Andersen (EL):

Hr. Niels J. Langkilde startede sin ordførertale med at sige, at Det Konservative Folkeparti og hr. Langkilde er kendt for at hylde friheden. Og senere siger hr. Langkilde, at han gerne vil være med til at fjerne de barrierer, der er for, at der kan ske ændringer i landdistrikterne.

Så vil jeg spørge hr. Langkilde, om det er muligt at se på følgende forhold, f.eks. den form for frihed, der ligger i, at et større mejeriselskab som MD Foods kan nedlægge et mindre mejeri og klausulere det med, at der aldrig må være et mejeri dér mere?

Det betyder f.eks., at de initiativer til at etablere små lokale mejerier i de eksisterende mejeribygninger, som økologer i øjeblikket forsøger at tage, ikke er mulige. Jo, de kan gøre det, hvis de er formænd for andelsbestyrelsen – som det er sket i et enkelt tilfælde.

Vil hr. Langkilde være med til at se på sådan nogle forhold, sådan at man får reguleret det. Ud fra et samfundsmæssigt hensyn er det jo urimeligt. Når der i et lokalt område er et initiativ til at etablere en produktion, der er velegnet som følgeindustri for det danske landbrug i forbindelse med dets omstilling til økologisk produktion, vil hr. Langkilde så være med til at se

på, om det ikke er nødvendigt ikke kun at skabe den totale frihed, men også at kigge på nogle af de klausuleringer og de konkurrenceforhold, der er, sådan at man undgår at blokere for, at andre kan overtage en industri, som en virksomhed har nedlagt? Og her taler jeg altså ikke om en unaturlig industri i et landområde, men netop om mejeridrift, som efter min opfattelse er noget, som den fremtidige bosætning og beskæftigelse bør bygge på, i den udstrækning det er muligt at genetablere følgeindustrier i landdistrikterne. Vil hr. Langkilde være med til at kigge på det forhold?

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Det første spørgsmål, der blev stillet, gik på butikernes åbningstid og en lukkelov, som ikke er nogen lukkelov.

Jeg tror netop, at de små butikker, de små forretninger, kan tilpasse sig lynhurtigt til udviklingen og kundernes ønsker. På den måde har de en langt større konkurrencemæssig fordel end de store. Man kan ikke holde et Bilka åbent i 24 timer i døgnet 7 dage om ugen. Der vil simpelt hen ikke være økonomi i det. Det er deri, fordelene ligger for den lille butik, der kan danse som en sommerfugl, mens den store forretning må bevæge sig som en bjørn, og derfor skal vi lade sommerfuglen baske frit rundt i det danske land.

Og så blev der spurgt, hvad Det Konservative Folkeparti har gjort i forbindelse med oprettelse af storcentre.

Dertil vil jeg sige, at miljøministeren jo har udsendt en meddelelse, hvori han har sagt, at han vil stoppe oprettelse af nye storcentre, osv. Vores udmelding var dengang, at det faktisk er amterne, der har den opgave at styre det, og at amterne er gode til at løse den opgave; så det synes vi ikke der er behov for at ændre. Men det var altså ikke flertallets holdning herinde.

Så vil ministeren altså afgøre, hvor det ene skal være, og hvor det andet skal være, og om der overhovedet skal være noget. Der er vi meget nervøse for at pålægge en minister at være så meget overdommer på det her område, at han skal bestemme, hvor der skal være købmansbutikker, og hvor der ikke skal være det, for så pådrager han sig jo også et ansvar over for dem, der så får lov til at etablere sig, og dér synes vi, der skal være nogle meget stærkere skel mellem, hvad de forskellige myndigheder påtager sig.

Men der er et udvalgsarbejde i gang, og vi vil gerne se på, hvad der kommer ud af det, og så må vi jo se, om der kommer nogle beregninger. Vi har jo haft en lang trafikdebat, der netop viser, at vi er ret uvidende på området, og SF's ordfører var så venlig at gøre mig opmærksom på, at der kun er en undersøgelse fra Kalmar. Vi har ikke nogen danske undersøgelser, og det vil vi gerne have.

Til slut vil jeg lige sige til hr. Bent Hindrup Andersen, at grundlæggende må en virksomhed have lov til at forringe sin værdi på den måde. Men jeg kan godt se, at hr. Bent Hindrup Andersen har fat i noget, og jeg foreslår, at vi ser på det i Miljøudvalget.

Kristen Touborg (SF):

Når det går godt her i landet, går det rigtig godt ude på landet – sådan lyder det overordnede budskab optimistisk fra indenrigsministeren vedrørende landdistrikternes fremtid.

Den påstand, som ministeren fremlægger i en artikel bragt i bl.a. Lemvig Folkeblad i forrige uge som opvarmning til dagens forespørgselsdebat, forekommer mig at være lige lovlig flot. Dels fordi ministerens grundlag forekommer ret tyndt.

Det består af to elementer:

For det første, at den generelle økonomiske politik skulle være særlig gavnlig for landdistrikterne, idet man her har oplevet et større fald i ledigheden end i resten af landet. Og så er det i øvrigt blevet lettere at opnå realkreditlån, siger ministeren.

For det andet en handlingsplan for udvikling af landdistrikterne til 17 mio. kr. pr. år.

Det er ikke så imponerende fremtidsvisioner, synes vi, men handlingsplanen er god nok som et forsøgs- og udviklingsprojekt.

Dels fordi jeg som bosiddende i et landområde slet ikke kan genkende ministerens udlægning af, hvor lys fremtiden ser ud for landsbyerne.

Jeg tror i øvrigt ikke, ministeren vil finde ret meget støtte til sit synspunkt blandt de godt 1 million borgere, der har valgt at bosætte sig i landdistrikterne. Ude i det virkelige liv i landsbyerne, hvor man kæmper imod skolenedlæggelser, lukning af den sidste dagligvarebutik og nedskæring af kollektiv trafik og anden offentlig service, kan ministerens påstand næppe opfattes som andet end en provokation, især fordi ministeren afslutter artiklen med følgende salut: »At bo på landet rummer i sig selv helt særlige vær-

dier. Det kan imidlertid også have sin pris at bo på landet, men prisen må aldrig blive for høj.«

Sådan – færdigt arbejde!

Det er SF's opfattelse, at der skal tages helt anderledes håndfaste politiske redskaber i anvendelse end en forbedret generel politik og 17 mio. kr. pr. år i Landdistriktspuljen.

Det nytter ikke noget blot at lade de økonomiske markedskræfter bestemme udviklingen. Vi ønsker i stedet at fastlægge, hvilken retning landdistrikterne langsigtet skal udvikle sig i, og så tage de nødvendige midler i brug for at nå det mål.

På baggrund af en meget lav aktivitet i regeringspartierne op til forhandlingerne og på baggrund af det, jeg har refereret om ministerens udlægning af, hvordan vi skal redde landdistrikterne, har jeg deltaget i forhandlinger med Venstre og Det Konservative Folkeparti om et dagsordensforslag i dag. SF vil nemlig have, at der skal ske noget i landområderne, og det er vi – som det fremgår af den tale, jeg hidtil har holdt – ikke rigtig sikre på at regeringen reelt lægger op til.

For SF har det været vigtigt at få en forbedring på realkreditlånsmarkedet med i det, og vi havde gerne set, at man var gået endnu længere, end vi gør i dag, men det er en god begyndelse.

Det er også vigtigt for os, at vi får set på storcenterproblematikken og lavprisvarehuse, således at man ikke fortsat kan etablere sådanne centre til skade for de almindelige butikker i landområderne.

Op så har det også været vigtigt for os at pointere, at den offentlige service skal forbedres væsentligt, og når jeg taler om offentlig service, er det jo skoler, daginstitutioner og kollektiv trafik osv.

Jeg vil gerne pege på nogle konkrete områder, hvor Folketinget bør fastsætte nogle overordnede retningslinjer, så der gives muligheder for at bevare og udvikle bæredygtige landdistrikter:

Inden for detailhandelen mener vi, at lokalisering af storcentre og lavprisvarehuse skal reguleres, da de er den største trussel mod detailhandelen i lokalsamfundene. Byggestopet skal forlænges, og den nuværende kvadratmetergrænse nedsættes fra 5.000 til 3.000 m².

Op ved fremtidig planlægning inden for området skal der bl.a. tages hensyn til den eksisterende detailhandel, muligheden for at bevare og udvikle bæredygtige landdistrikter og miljøpåvirkning ved butikspendling.

Den servicebutik, som vi ønsker der skal være mulighed for i en række landsbyer, skal være en servicebutik, hvor man både kan købe varer og besøge sine postforretninger, og hvor der både kan være et filialapotek og et bibliotek, hvor man kan låne bøger og få adgang til en fotokopimaskine og en telefax osv. Det finder vi er en rigtig god idé.

Skolerne skal bevares i lokalsamfundene, eventuelt som fødeskoler for de lidt større skoler i kommunerne. I den forbindelse kan man medindtænke § 70-institutionerne, således at den nødvendige pasning af børnene ikke tvinger forældrene til at køre 10 km til den nærmeste dagplejemor eller børnehave. Samtidig er institutionen med til at skabe yderligere aktivitet i lokalområdet.

Muligheden for at indføre initiativet til folkeafstemning i forbindelse med skolenedlæggelser bør genindføres, da sådanne initiativer ofte er med til at skabe nyt liv og ny gejst i truede lokalområder.

Angående transportproblemerne bør der stadig ske en udvikling af den kollektive trafik i landdistrikterne i form af telebusser eller tele-taxier og koordinering af transportbehovene mellem lokaltrafik, skolebusser, transport af ældre til dagcentre, lægebesøg og lign. Transporten til og fra disse steder skal koordineres, samtidig med at åbningstiderne i kommunens serviceorganer og kulturtilbud tilrettelægges, så de passer til busafgangene. Der tænkes her på biblioteker, svømmehaller, kommunekontorer, ældrecentre, lægekonsultationer m.v. Hvis man oven i købet gør transporten gratis – kommunen skal jo alligevel betale for transport af ældre og børn – får brugerne en grund mere til at bruge den kollektive trafik.

Vedrørende privatbilismen er den stadig et must i mange landdistrikter, da den kollektive trafik umuligt kan fungere tilstrækkelig fintmasket i de områder. Det kolliderer imidlertid med målene i Trafikhandlingsplan 2005 om, at CO₂-udslippet skal nedsættes med 20 pct. Man må derfor overveje, hvordan man kan sikre landdistrikternes transportbehov, samtidig med at man fastholder energifagfigterne og benzinpriserne, og man kan tænke sig flere forskellige løsningsmodeller på det problem.

En mulighed kunne f.eks. være en omlægning af befordringsfradraget, således at privatkørsel i større, sammenhængende områder med kollektiv trafikbetjening ikke udløser befordringsfradrag, og provenuet herfra kunne bruges til sub-

sidiering af transport i landområderne. Men hele området trænger voldsomt til en grundig analyse af, hvordan man skal klare de ting, og hvilke tiltag der skal gøres, og vi går stærkt ind for en sådan analyse.

Den stærke strukturudvikling i landbruget, som er muliggjort gennem en meget liberal landbrugslovgivning, er en væsentlig årsag til, at der har været et stadig foregående fraflytning fra landområderne. Denne udvikling hen imod få store industribrug kan imidlertid stoppes, såfremt der er politisk vilje til det, og SF medvirker gerne hertil. Vi synes, at på dette punkt har De Radikale et særligt ansvar, idet deres deltagelse i landbrugslovgivningen i 1989, hvor de til gengæld fik fem ministertaburetter, har været til meget stor skade for det almindelige familielandbrug.

Forfatteren Knud Sørensen fra Mors har engang sagt, at kultur bygger på et erfaringsfællesskab, men kulturen opstår først i det øjeblik, folk bliver sig dette erfaringsfællesskab bevidst. Jeg tror, at forudsætningen for at bevare og udvikle bæredygtige landdistrikter er, at man giver mulighed for, at dette erfaringsfællesskab kan udvikle sig, og her er det nødvendigt, at der stilles flere redskaber til rådighed, så landsbyerne kan blive levende fællesskaber.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg tror, SF rører ved noget meget væsentligt, når de siger, at det er vigtigt med en ordentlig offentlig service, og at den skal forbedres. Det er vi enige i, og derfor hænger det heller ikke sammen, når hr. Touborg ligesom forklejner den økonomiske fremgang, og når indenrigsministeren har sagt i den anledning, at de tyndt befolkede områder har mærket mest til den. Der er nemlig stor sammenhæng mellem de ting.

Vi har set, at i de år, hvor regeringen førte en meget, meget hård økonomisk nedskæringspolitik over for kommunerne, var kommunerne f.eks. tvunget til at give afkald på den sidste lille skole, fordi de var nødt til at finde nogle besparelser. Det kunne også have været andre ting, den lille biblioteksfilial f.eks., og derfor har det selvfølgelig en væsentlig betydning, når vi nu kan konstatere, at den økonomiske fremgang, vi har haft i denne regerings tid, først og fremmest har været til gavn for de mindre kommuner, primært i Jylland. Selvfølgelig vil det også betyde meget for landområderne.

Og så må jeg endelig rose SF: Når det drejer sig om de store butikcentre, må jeg sige, at SF nok var de første, der var opmærksomme på faren ved dem og allerede for år siden gjorde opmærksom på den, hvor vi andre nok var lidt fodslæbende.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, der var mange rigtige og fornuftige betragtninger i SF's indlæg for et øjeblik siden. Men der var en enkelt bemærkning, som jeg ikke kan undlade at svare på, og det var bemærkningen om Det Radikale Venstres medansvar for udviklingen i landdistrikterne og vores medvirken ved landbrugslovgivningen.

Hvis man ser på udviklingen i landdistrikterne og især landbrugets forbrug af arbejdskraft og landbrugets produktion gennem hele dette århundrede, vil man se en stadig stigende produktion og et stadig faldende forbrug af arbejdskraft. Det vil sige, at strukturløslægningen i landbruget er foregået gennem hele dette århundrede og ikke blot efter 1988, hvor Det Radikale Venstre kom i regering med Venstre og De Konservative. Tværtimod har vi i den tid, vi sad i den regering, arbejdet for, at det også blev muligt at opretholde en bosætning på landet, selv om man ikke arbejdede i landbruget. Men selve den strukturudvikling, der er sket i landbruget, er et langt, langt forløb, som ikke har været spor påvirket af, at vi fik nogle radikale ministre i 1988.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Hr. Kristen Touborg omtalte en dagsorden, der skulle fremsættes her i Folketinget i dag, og som SF er med i. Jeg er lidt forundret, fordi debatten er ved at være til ende i løbet af kort tid.

Selvfølgelig kan man fremsætte en dagsorden når som helst. Men er det et tegn på, at man er dybt uenig om den dagsorden? Er det SF, der spænder ben for en dagsorden, eller hvad foregår der her i Folketingssalen i dag? Det er helt usædvanligt. I de 5-6 år, jeg har arbejdet herinde, er dagsordensforslagene altid blevet fremsat rimelig tidligt i debatten, og det kunne da godt være, det kunne spore denne debat ind på nogle andre spor, hvis vi så, hvad der står i den dagsorden. Hvem er det, der er uenige, og hvad er man uenig om? Lad os nu få tingene frem, inden debatten slutter, og jeg appellerer til SF om at bidrage til det.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil godt tage det sidste først: Jeg tror, at jeg kan trøste hr. Nødgaard med, at det nok ikke vil vare ret mange minutter, inden der kommer et dagsordensforslag, men da det jo ikke er SF, der har rejst forespørgselsdebatten, tilkommer det sådan set heller ikke mig at fremsætte det. Jeg tror, det i første omgang må være tilstrækkeligt, og så kan vi for min skyld meget gerne fortsætte med en debat om den dagsorden. Det synes jeg er helt fint.

Det andet, jeg godt vil sige, er til hr. Holger Graversen. Det er jo ikke min mening at forklejne regeringens generelle økonomiske politik. Meningen var, at jeg godt ville meddele, at vi finder ikke, der gøres nok, det var sådan set budskabet. Det er fint nok at det går bedre i dag, end det gjorde under den borgerlige regering, det kan jeg kun tilslutte mig og kun være udmærket tilfreds med, men det er bare ikke nok med den generelle politik plus 17 mio. kr. i landsbypuljen. Det var mit budskab, og så foreslog jeg nogle flere tiltag og nogle flere ting, vi kan gå i gang med.

Så skal jeg sige til fru Elisabeth Arnold, at med hensyn til landbruget og strukturudviklingen burde det være gået op for selv De Radikale – og det er i hvert fald gået op for De Radikale ude omkring i landet, kan jeg meddele – at den gang man indgik i en regering mod at få fem ministerposter, gik man også med til en meget stærk liberalisering af den dagældende lovgivning på landbrugsområdet. Jeg vil formode, at også fru Elisabeth Arnold er blevet klar over det efterfølgende, ellers er man dårlig til at lytte til græsrodderne i Det Radikale Venstre. Som et eksempel kan jeg nævne, at man ved den lejlighed fjernede husmændenes fortrinnsstilling i forbindelse med jordkøb, så ejendommen kunne bestå som familiebrug i stedet for at blive nedlagt, i forbindelse med, at man strammede reglerne om antallet af dyreenheder op.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg vil sige af hensyn til debatten og forståeligheden, at der ikke er indgået nogen dagsorden i debatten – bare så man er klar over, at en sådan ikke er indleveret.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det er hr. Holger Graversen, der bringer mig herop, fordi han endnu en gang roser sig selv og

regeringen for den lave inflation, som vi selvfølgelig også har alle andre steder i Europa, ligesom vi har høj vækst alle andre steder i Europa.

Men jeg vil gerne oplyse hr. Holger Graversen om, at i de 96 kommuner med under 12.000 indbyggere, der er blevet nævnt her, er der en tendens til, at væksten begynder at flade ud, ja, man er endda begyndt at afskedige folk i lavteknologiområderne som f.eks. træindustrien og en vis del af jernindustrien. Der er måske ved at komme en afmatning, så der bliver behov for alle tiltag.

Det er også min udmærkede kollega, hr. Kristen Touborg, der bringer mig herop. Han stillede et spørgsmål om de 17 mio. kr. i landsbypuljen, og det kunne godt få mig til at stille dette spørgsmål til indenrigsministeren: Når nu de penge er brugt om 3-4 år, vil der så fortsat være 17 mio. kr. eller 30 mio. kr. eller 50 mio. kr. i puljen til fordeling hvert år fremover? Kan man søge midler, og vil det være sådan, at der samtidig følger en klar og overskuelig liste over eller anvisning på, hvordan man kan søge de forskellige puljer om midler, med disse ansøgningspapirer?

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Den bliver superkørt.

Venstre og De Konservative har det med at ville forklejne den økonomiske fremgang her i landet, ja, man har faktisk aldrig troet på den. Selv når statistikken har vist det klart og tydeligt, har Venstre og De Konservative haft nogle meget negative udtalelser, som vel at mærke har skadet hele investeringsklimaet osv. rent psykologisk set, og det er faktisk den samme lektie, vi hører nu igen. Men sagen er, at det fortsat går ganske udmærket, også på landet, og vi håber naturligvis, at det vil fortsætte.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Lindum Mejeri lukkede den 1. oktober. Efter at Nestlé havde opsagt kontrakten med det lille nordjyske mejeri, besluttede andelshaverne på en ekstraordinær generalforsamling at fusionere med Mejeriselskabet Danmark, som længe havde stået på spring som køber: MD gav en meget god pris, men under forudsætning af, at der ikke længere måtte drives mejerivirksomhed i mejeriets bygninger. Smørkærnen og alle de andre fine og næsten nye mejerimaskiner måtte aldrig bruges mere.

Mange af andelshaverne solgte med blødende hjerte, men man havde ikke noget valg, eftersom der ikke længere var aftagere til mejeriets produktion. MD er en supermagt inden for mejeriproduktionen, som det er svært at hamle op med.

For landdistrikterne har ikke mindst centraliseringen inden for landbruget haft alvorlige sociale og kulturelle konsekvenser. Arbejdspladser forsvinder, og livet i lokalsamfundene bliver fattigere, når man ikke længere mødes i mejeriudsalget og ikke mere kan sætte det lokale smør eller den særlige ost fra det lokale mejeri på søndagens frokostbord.

I 1970 kunne man inden for en radius af 10 km finde ikke mindre end 12 mejerier omkring Lindum, men i dag er de alle lukket. Som sagt var der i 1960 1.200 mejerier i Danmark, i 1990 kun 17. Samtidig skønner Miljøministeriet, at der i løbet af de sidste 10 år er forsvundet 700 butikker i landdistrikterne. Takket være de lave benzin- og energipriser kan det ganske enkelt betale sig at køre længere med råvarer og produkter. Siden begyndelsen af 1980'erne er prisen på benzin faldet med mere end 30 pct. målt i faste priser, og dermed er det blevet stadig mere fordelagtigt at centralisere både produktion og handel. Der er økonomi i at lade folk køre langt efter det daglige brød og arbejde, men det har miljøet og landdistrikterne til gengæld måttet bøde for.

Alligevel – og heldigvis – går det mange steder den rigtige vej for livet på landet. Affolkningen af landdistrikterne er på vej til at vende. F.eks. havde landkommunerne i Vejle Amt større tilflytning i første halvdel af 1995 end bykommunerne, og samtidig syder og bobler det med nye initiativer i landdistrikterne. Flere små mejerier er blevet landskendte for deres nye økologiske produktioner. Det gælder bl.a. Fanø Mejeri, Thise Mejeri ved Skive, Nørup Mejeri ved Egtved og Løgismose på Fyn. Andre steder bruges det nedlagte mejeri som lokalt kulturcenter. I Sdr. Bjært ved Kolding har den lokale beboerforening f.eks. omdannet det gamle mejeri til samlingssted for lokalbefolkningen.

For regeringen har det været magtpåliggende at give landdistrikterne gode udviklingsmuligheder. I marts 1993 fremlagde regeringen således en handlingsplan for landdistrikterne. Planen omfatter en bred vifte af initiativer, der skal fremme erhvervsudvikling, service og bosætning i de tyndt befolkede områder, og målet har først og fremmest været at understøtte landdistrik-

ternes egne ideer og potentialer. Erfaringerne viser allerede nu, at et lille skub ofte er tilstrækkeligt for at skabe nyt liv på landet. Således har Indenrigsministeriets landdistriktpulje på 17 mio. kr. årligt ydet hjælp til ikke mindre end 350 projekter.

Ligeledes har Trafikministeriets forsøgspulje på 60 mio. kr. til fremme af alternativ kollektiv trafikbetjening i mindre byer og tyndt befolkede områder givet anledning til spændende nye måder at tilrettelægge den fælles transport på. Det drejer sig bl.a. om en kombination af almindelig bustransport og taxalignende kørsel. Erfaringerne fra de mange forsøg vil i den kommende tid blive samlet og videreformidlet til landkommunerne og amterne, som har ansvaret for at udforme et lokalt og godt trafiktilbud.

På miljøområdet har Den grønne Fond i Miljøministeriet og Kulturfonden og Bygge- og Anlægsfonden i Kulturministeriet understøttet mange projekter med fine fremtidsperspektiver for landdistrikterne. Som eksempel kan nævnes Den grønne Fonds støtte til en miljøvejleder til de danske småøer gennem Ærø's Miljø- og Energikontor. Projektets formål har været at skabe nye løsninger for de små øers særlige miljøproblemer, f.eks. med drikkevandsforsyning og spildevandsudledning.

At der så absolut er grund til at være optimistisk på landdistrikternes vegne skyldes især fire forhold: For det første er det økonomiske opsving kommet landkommunerne til gavn. Det viser sig bl.a. i, at ledighedsprocenten er mindre i landkommunerne end i resten af landet. I december 1995 var ledigheden i de mindre landkommuner faldet til 8,3 pct., næsten 1 pct. under landsgennemsnittet, og dermed er arbejdsløsheden i de små kommuner faldet med 3 pct. i løbet af 1995. Tallene, som stammer fra Indenrigsministeriet og Økonomiministeriet, punkterer dermed myten om, at alt går langsommere på landet.

For det andet har den grønne bølge været livgivende for landdistrikterne. Mindre gårde overlever som økologiske landbrug, og mange steder eksperimenteres der med dørsalg og gårdbutikker, ofte med udgangspunkt i tidens nye værdier og etik: Det er lokalt produceret, og du kan selv se, hvordan dyrene har haft det. Natur og miljø er blevet et knapt gode, som får mange til at opgive byens pulserende liv til fordel for et renere og mere stille liv på landet, og hertil kommer, at landkommunerne ofte formår at levere de servicetilbud – også på kulturområ-

det – som gør det attraktivt for f.eks. småbørnsfamilier at flytte på landet.

For det tredje vil den teknologiske udvikling ligeledes give nye muligheder for landkommunerne på sigt. Kan man først transportere sine varer via Internet og være online med sine samarbejdspartnere, vil arbejdsstedets placering få faldende betydning. Lavere husleje og bedre udsigt kombineret med de nye teknologiske muligheder kan sagtens være en medvirkende årsag til, at en virksomhed flytter.

Den fjerde og helt afgørende tendens, som giver grund til optimisme, skal findes i landdistrikterne selv, nemlig i lokalbefolkningens voksende lyst til selv at tage hånd om udviklingen. Gåpåmod og vi-kan-selv-holdningen er den bedste garanti for at vende den negative udvikling på landet, og den holdning vinder frem overalt. To landsbyer i Vejle Amt har f.eks. formået at trække et pengeinstitut tilbage til sig takket være en ihærdig indsats fra borgernes side, og andre steder er beboerne gået sammen om at køre den lokale dagligvarebutik på anparter.

Også på det kulturelle område er der inden for de sidste år etableret et væld af nye initiativer. Aktive beboergrupper omdanner nedlægningsstruede skoler til lokale kulturcentre, og de egnshistoriske museer opretter fortælleværksteder og andre fællesskabsskabende projekter, som giver indhold i og identitet til det lokale fælles liv.

Takket være de fire ovennævnte tendenser er der grund til at være tilfreds med udviklingen i landdistrikterne, men det betyder selvfølgelig ikke, at vi bare kan sætte os med hænderne i skødet. Der er f.eks. stadig brug for initiativer, som skaber nye arbejdspladser på landet, og Det Radikale Venstre forventer i den sammenhæng, at VækstFonden og loven om udviklingselskaber kan hjælpe mange nye, små virksomheder på vej ved at stille risikovillig kapital til rådighed og yde lån til kompetenceudvikling.

Ligeledes vil de mange nye tiltag for iværksættere og iværksætterkultur kunne skabe grobund for nye virksomheder. Regeringen har netop offentliggjort en rapport om barrierer og muligheder for iværksættere, og med udgangspunkt i rapporten vil regeringen fremkomme med en række forslag, som skal motivere flere til at starte egen virksomhed.

Alt i alt synes jeg, der er grund til at være optimistisk på landdistrikternes vegne. Der sker en masse, men det betyder selvfølgelig ikke, at

der ikke er områder, som må have vores bevilgning. Jeg er fuldstændig enig i, at transportområdet er noget, vi skal kigge på, og i den forbindelse vil jeg gerne understrege endnu en gang, at jeg er ked af at kunne konstatere, at sådan som transportfradraget er indrettet nu, kommer det ikke landdistrikterne til gavn. Det kommer først og fremmest beboerne omkring København til gode. Det synes jeg er ærgerligt, og derfor håber jeg, at der i forbindelse med det udvalgsarbejde, vi skal i gang med, er tilstrækkelig åbenhed i Folketinget til at få diskuteret, hvordan vi får indrettet transportfradraget på en sådan måde, at det kommer både miljøet, mobiliteten og landdistrikterne til gavn.

Jeg vil også nævne, at det på andre områder er nødvendigt at se på transporten ude i landdistrikterne. Vi har et problem med de små øer. Det er fantastisk vigtigt, at vi får understøttet færgetrafikken til de små øer noget mere, hvis de ikke skal affolkes.

Jeg vil også gerne fremhæve, at vi i Det Radikale Venstre håber, at det stop, der nu er for lavprisvarehuse og storcentre, vil blive fastholdt. Vi er nemlig rimelig overbeviste om, at landdistrikternes dagligvareforsyning ødelægges af storcentrene og de mange nye lavprisvarehuse, som opstår i de store byer.

Lad mig slutte med at sige, at for 100 år siden skabte en folkelig bevægelse helt nye muligheder for landdistrikterne gennem oprettelse af brugsforeninger og andelsmejerier. Det er noget lignende, der er brug for i dag. Vi har behov for en folkelig rørelse, som med udgangspunkt i krav om kvalitet, miljø og etik skaber nye leve- og produktionsmuligheder ude på landet, og jeg er fuldstændig sikker på, at den bevægelse er undervejs. Her på Christiansborg kan vi gøre en del for at understøtte bevægelsen, men det helt afgørende er, at folk selv vil noget ude på landet.

Aage Brusgaard (FP):

Forespørgslens titel er: »Hvad kan regeringen oplyse om status for allerede iværksatte projekter for at styrke vore landsbyer og landdistrikter, og hvilke initiativer agter regeringen at tage i fremtiden for yderligere at stimulere en positiv udvikling?«

Jeg syntes, det var nødvendigt lige at læse den, for når man har hørt debatten i dag, kunne man godt blive lidt i tvivl om, hvad det egentlig var, vi skulle diskutere. Men det er altså en forespørgsel, som er rejst af V og K, og de må altså

have ment, der manglede lidt ude i landområderne, selv om de samme partier – altså V og K – har haft regeringsmagten i 10 år og rent faktisk havde mulighed for at gøre noget ved sagerne. Der har været debatter nok om det her i Folketinget, der er vel egentlig tradition for at have en eller to om året, men det er der altså ikke kommet megen forandring ud af.

Indenrigsministeren takkede Venstre og De Konservative for forespørgslen, så det må jo betyde, at også regeringen mener, der skal rettes et eller andet op.

Der er da også iværksat nogle ting. Jeg står her med bekendtgørelsen om tilskud til fremme af udviklingen i særlige landdistrikter, altså B 5-områderne, og det er da noget, der er sat i værk, og som landområderne kan søge tilskud til. Jeg står også her med et avisudklip fra min egen avis, Morsø Folkeblad, fra den 17. februar, og her står, at statens landdistriktudvalg netop har tildelt 6 landsbyer yderligere 250.000 kr. til en forundersøgelse af mulighederne for byfornyelse. En lille landsby på Mors, Øster Assels, har fået lidt midler til at plante lidt vejtræer og lave en undersøgelse af bygningerne i Øster Assels by, og sådan prøver man altså at lappe lidt hist og her og smide lidt penge ud sådan. Ved nogle ejendomme i mange landsbyer er der blevet plantet et par egetræer ved indkørslen, og det er altså noget, man får for det tilskud.

Men jeg tror altså ikke, det er det, landsbyerne hverken har bedt om eller har behov for, og jeg vil ikke rose hverken den nuværende eller den tidligere regering. Jeg mener egentlig, at både den tidligere og den nuværende regering har været lige slappe, for det er slet ikke det her, det drejer sig om. Det er hovedsagelig zonelovskompetencen, men det har været nævnt under de korte bemærkninger, så det vil jeg springe let hen over.

Men fakta er altså, at når man har sagt nej til lidt industriudvikling i landområderne, kommer resultatet jo 3-4 år efter i form af lukning af slagteren og Brugsen, og så kommer lukningen af skolen. Det hele hænger jo sammen, for når der ikke er noget arbejde ude på landet, hvorfor pokker skal folk så bo derude? Så er det jo kun pensionister og bistandsklienter, der egentlig kan have interesse for det.

Derfor er jeg selvfølgelig glad for, at V, K og Z vil komme med forslag om, at zonelovskompetencen overføres fra amterne til kommunen, og yderligere er jeg selvfølgelig glad for, at hele KL's bestyrelse støtter det forslag. Vi har lige

fået brev fra 102 kommuner, som er inde under den paraply, der hedder »Det skæve Danmark«, og hvor de fleste borgmestre er socialdemokrater. De støtter også vores initiativ, så jeg håber da også, at Folketinget vil gøre det i stedet for at komme med al den udvandede tale om at hjælpe landområderne. Når der er noget håndgribeligt, vi kan hjælpe landområderne med, lægger man bare armene over kors herinde og siger: Nix, det er ikke mit bord!

Nu er det jo sådan, at mange af dem, der gerne vil bo på landet, godt vil have lidt fred, vil være lidt selvstændige, måske lidt anderledes. Men dette Ting er skyld i, at folk ikke nyder tilværelsen, som de gjorde før. Det, der kan være små ting for os herinde, kan være store ting for mange andre. Vi kan f.eks. tage tvungen renovation. Mange, der bor på landet, efterlader faktisk intet affald. De brænder deres gamle aviser og mælkekartoner i kakkelovne og brændeovne, og deres kaffegrums spreder de over radiser og kartofler osv. for at holde lus væk, så de har næsten intet affald.

Så vedtager først Folketinget og derefter kommunalbestyrelsen, at der skal komme en stor skraldevogn ind på en lille gårdsplads for at hente 2 kg affald hver uge. Hvor er miljøgevinsten? Når den lille mand måske brænder en lille bunke affald af hver fjortende dag, er det selvfølgelig rigtigt, at der kommer lidt CO₂-udslip, men det er for intet at regne mod det CO₂-udslip, den store lastbil bliver nødt til at udgyde for at hente de 2 kg affald hver fjortende dag. Og befolkningen ude i landområderne kan ikke forstå, at den skal tvinges til sådanne mere eller mindre idiotiske tiltag.

Et andet eksempel, jeg også vil nævne, og som ingen andre har nævnt, er lukning af private brønde. Der er lukket ca. 30.000 brønde her i Danmark, meget velfungerende små brønde, bare fordi nitratinholdet var lidt for højt. Vi har mistænkt nitrat lidt bredt, men alle ved nu, at nitrat er livsvigtigt og sundhedsskabende. Det er en anerkendt forsker, der har udtalt det, og derfor burde disse brønde selvfølgelig aldrig have været lukket. Men det er sket, og det har både V og K og S været ansvarlige for, set ud fra mit synspunkt.

Noget andet, som heller ingen andre har nævnt, men som jeg også vil nævne, er en ny praksis. Her har jeg altså en mistanke om, at den nuværende regering er ved at komme ind på et skråplan, og derfor er det godt, at indenrigsministeren lytter efter og måske går til skattefor-

valtningerne, for denne forespørgsel burde måske have været rettet til skatteministeren i stedet for til indenrigsministeren.

Det er blevet en udbredt praksis, at kommunernes skatteforvaltninger ikke vil godkende afskrivninger på små forbedringer af landbrugsbygningerne, selv om det jo er nødvendigt, hvis en familie vil have lidt får eller lidt fedekvæg – og vi kan tage strudse med, for regeringen har jo opfordret folk til at starte strudsefarme. Men nu vil skatteforvaltningen ikke acceptere, at der er underskud det første års tid eller to. Det vil altså sige, at man opfordrer til nicheproduktion for at holde liv i landbruget, for at holde liv i de større eller mindre bygninger, der ligger derude, hvor jorden måske er solgt fra til den store gård, der ligger ved siden af. Når folk så gør det, regeringen har opfordret til, nemlig laver nicheproduktion, så kommer skattemor ude i kommunerne og siger: Hov, kammerat, det her er hobbypræget, og det kan du altså ikke trække fra.

Hvis den praksis bliver videreført, må vi forudse, at rigtig mange gode landbrugsejendomme simpelt hen ikke kan holdes ved lige, for der er ingen, der har råd til det, hvis de ikke kan trække udgiften fra i deres indkomst. Derfor ønsker jeg, at man tager det med.

Det kan jo forekomme lidt mærkeligt, at man med meget rund hånd giver tilskud til iværksættere, iværksætterydelser, ude i landområderne til mennesker, der ikke har anden indkomst, nogle, der udelukkende får fra det offentlige, hvorimod de, der starter en lille hobbynicheproduktion op, alle sammen er nogle, der har erhvervsindkomst ved siden af, og som altså har det som et bierhverv. Det var jo sådan nogle, vi skulle støtte og ikke dem, der vil leve af iværksætterstøtte alene.

Jeg vil opfordre dem, der er ordførere her, og som skal træffe beslutningerne, heriblandt indenrigsministeren, til at tage ud på landet, stikke fingeren i jorden og spørge: Hvorfor har de og de mennesker forladt landområderne? Det er de eksempler, jeg har nævnt, der er årsagen. Det er såmænd ikke det med kørselsfradraget osv.; det kan være én ting, men det er ikke det, der er hovedårsagen. Det er de andre irriterende momenter, der gør, at folk flytter fra landet.

Så har den radikale ordfører og også indenrigsministeren i sin indledning sagt lidt om arbejdsløshedsstatistikker. Arbejdsløsheden var faldet i landområderne, men steget i byområ-

derne – eller også var den faldet mere på landet end i byen. Nu er det jo sådan, at når først man har affolket hele landområdet, så skal der jo ikke ret mange personer til, for at en statistik bliver forandret. Bare det, at én person flytter fra land til by, forandrer jo statistikken, for så bliver der én mindre arbejdsløs på landet og én mere i byen.

Til slut vil jeg lige nævne – det er også min allerallerlæstsidste bemærkning – en overskrift fra en af aviserne i dag; jeg tror, det er Ringkøbing Amts Dagblad: »Fredning tager rettingerne fra alle de små områder«. Vi har haft en fredningsbølge, der er fredet meget store landområder, og dermed er erhvervene frataget muligheder for at eksistere. . .

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Nu tror jeg, at tiden er udløbet.

Aage Brusgaard (FP):
Tak!

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

På vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, SF, Fremskridtspartiet, Det Radikale Venstre, CD, Enhedslisten og Dansk Folkeparti vil jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget pålægger regeringen

- at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der får til opgave at gennemgå lovgivningen med henblik på at skaffe by- og landbefolkningen ligeværdige udviklingsmuligheder på lokale forudsætninger (f.eks. skiltningsmuligheder, tilkørselsforhold, offentlig service m.v.) og derudover undersøge, om der gives direkte eller indirekte konkurrenceforvridende kommunale tilskud til dækning af omkostninger i forbindelse med etablering af butikker, lavprisvarerhuse og butikcentre, og fremlægge eventuelle løsningsforslag herpå,
- at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der får til opgave at foretage en gennemgribende analyse med efterfølgende løsningsforslag senest den 1. marts 1997 med henblik på at gøre transporten på landet og til de små øer mere optimal, fleksibel og miljørigtig samt gøre den kollektive transport mere individuelt orienteret,

- fra 1997 at øremærke 200 mio. kr. af byfornyelsesmidlerne til genbrug og renovering af boligmassen i landsbyer og landdistrikter, herunder de bevaringsværdige bygninger,
  - at gøre regelsættet til fordelingen af de 200 mio. kr. enkelt og meget lidt administrativt belastende,
  - at kreditforeningernes og pengeinstitutternes udlånspolitik i landdistrikterne undersøges af et udvalg og at fremsætte lovforslag, der pålægger realkreditinstitutterne i deres årsregnskaber at redegøre for kreditgivningen i landdistrikterne,
  - at fremlægge en årlig redegørelse, som gør status for udviklingen i landsbyer og landdistrikter, samt oplyse, hvilke initiativer regeringen agter at foretage.
- Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 39).

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det var efter den radikale ordfører, fru Elsebeth Gerner Nielsen, jeg gerne ville have haft ordet, men jeg blev vist overset.

Der blev nævnt de mange mejerier, vi har haft engang. Mener fru Elsebeth Gerner Nielsen, at det er landbrugets opgave at bibeholde alle de mejerier, vi har haft på landet? Og kunne man have gjort det med alle de afgifter, skatter, regler, bureaukrati og prisudvikling m.m., vi har? Ville man have forlangt, at landbruget fortsat skulle have gjort det, hvis det også skulle have overlevet, når man tager hensyn til, at prisudviklingen jo er blevet presset for det erhverv? Hvor andre erhverv og mennesker har fået fuld dækning for prisudviklingen, prisindekset, så har landbruget fået en meget, meget lille andel af prisindekset.

Jeg vil også gerne spørge hr. Kristen Touborg, om ikke det var en fortealelse, når hr. Kristen Touborg sagde, at landbrugsloven var blevet mere liberal? Ved den sidste lovændring blev landbruget endnu mere bundet; den medførte jo, at man var tvunget til at købe jord, og medførte dermed, at en masse landbrug blev nedlagt, fordi de nu tvinges til at købe for at følge bl.a. VVM-regler m.v.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Til spørgsmålet om mejerierne: Jeg brugte det eksempel for at sige, at der er nogle grænser for, hvad vi kan gøre her fra Christiansborg, når det drejer sig om udviklingen i landdistrikterne.

Når vi taler om arbejdspladser, der forsvinder, så er der sket en hel del, som vi ikke har haft nogen indflydelse på, men som hænger sammen med den almindelige udvikling på et frit marked, og som hænger sammen med vores konkurrencesituation.

Men det hænger også sammen med noget, vi måske kan gøre for her på Christiansborg, og så skulle vi have tænkt os om noget før. Det er, at vi i stedet for at sørge for at have meget, meget lave energipriser og meget, meget lave priser på råstoffer – og til gengæld meget høje lønninger – har befordret en udvikling, hvor det har kunnet betale sig at lade folk køre langt efter brødet og arbejdet, fordi energien, benzinen, har været billig.

Jeg tror ikke, der er nogen almindelig økonom, der kan komme uden om, at i og med at energipriserne har været så lave, som tilfældet er, har det kunnet betale sig f.eks. at transportere mælken langt, men i det hele taget at transportere vores varer rundt i hele verden.

Havde vi tænkt os om fra starten, så havde vi lavet vores afgiftsstruktur fuldstændig anderledes. I stedet for tårnhøje afgifter på den levende energi, altså på arbejdskraften i form af indkomstskat, havde vi haft højere afgifter på ressourcer. Det havde betydet, at vi havde haft flere mennesker i landdistrikterne i dag eller flere arbejdspladser i hvert fald.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Hr. Jens Kirk antyder, at det var da vist en fortealelse, når jeg her fra talerstolen sagde, at vi havde fået en mere liberal landbrugslov. Det var ikke nogen fortealelse. Hvis hr. Jens Kirk havde hørt efter, så var det ikke den seneste regulering af landbrugsloven, jeg omtalte, men derimod den i slutningen af 1980'erne, hvor jeg tror selv hr. Jens Kirk vil erkende, at vi fik en meget stor liberalisering af landbrugsloven.

Jeg ved, hr. Jens Kirk på det tidspunkt selv var landboforeningsformand, og jeg har forstået, at selv De Danske Landboforeninger fandt, at de liberaliseringer, der kom i forbindelse med lovændringen på det tidspunkt, altså den næstsidste revidering, var lige lovlig meget; det var

simpelt hen bare mere, end man overhovedet havde tænkt sig.

Så der var ikke tale om nogen fortalelse.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Til hr. Kristen Touborg vil jeg gerne sige: Det er da godt, vi bliver klar over, hvilken rettelse det var. Men det er en kendsgerning, at først efter den sidste rettelse har strukturudviklingen rigtig taget fart på grund af, at man nu er nødt til at købe ejendommene op for at få jorden på grund af de harmoniregler, man skal opfylde.

Jeg kan også forstå på fru Elsebeth Gerner Nielsen, at Danmark sådan set ikke ifølge De Radikale skulle have den store landbrugseksport, som vi har. Den skulle sådan set bare droles ned, så vi kun skulle være hjemmeforsynende.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jo, jeg synes, vi skal have en stor landbrugsproduktion. Men jeg er da enig med ordføreren for De Konservative i, at det, det drejer sig om, det er, at vi skal have nogle arbejdspladser i landdistrikterne. Og så er det, jeg spørger mig selv: Hvordan får vi det? Hvordan kunne vi have sikret det noget før? Hvordan kunne vi have sikret, at vi i stedet for at centralisere mejerierne havde bevaret de lokale arbejdspladser? Hvad kunne vi have gjort?

Det, vi kunne have gjort, det var at sørge for, at energien kostede meget mere og arbejdskraften kostede meget mindre. Og det har vi altså ikke taget os sammen til, og nu ligger vi, som vi har redt.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg kan forstå på fru Elsebeth Gerner Nielsen, at det sådan set er landbrugets skyld, at de mejerier er forsvundet. Jeg kan forstå, at det var dem, der skulle have holdt igen og sagt: Jamen vi skal bare uddø lige så stille, som vi nu kan, i stedet for at prøve på at besvare den manglende prisudvikling, der er, når en struktur udvikler sig, og prøve at gardere sig på denne måde.

Det er jo fakta, at f.eks. transportomkostningerne inden for mejerisektoren er rationaliseret så meget, at det faktisk koster mindre i dag at transportere et kilo mælk, end det gjorde for 15 år siden.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er en utrolig central debat, som er rejst af Venstre og De Konservative. Den er ikke slut endnu, men jeg kan konstatere, at nu er der i hvert fald kommet en dagsorden, sådan at vi stadig væk har både en regering og en dagsorden.

Regeringen har redet stormen af ved efter min opfattelse ikke at tage det her tilstrækkelig seriøst og i tide tage spørgsmålet om udvikling af landdistrikterne op. Og som jeg nævnte før, er det efterladt til det rene gætter i den landsplanredegørelse, som er udgivet af regeringen.

Så det skal Venstre og De Konservative have tak for. Jeg er måske lidt ærgerlig over, det ikke var mig selv, der fandt på at rejse forespørgselsdebatten.

Men når det er sagt, så er det jo interessant, at det netop er de ting, som Venstre og De Konservative står for, der er årsag til, at vi har det problem, vi har i dag. Det er markedsøkonomien, der som den drivende faktor har affolket landdistrikterne. Det er det intensive jordbrug, kemi og teknik, der har erstattet arbejdskraft og driver rovdrift på naturen.

Arbejdspladserne flytter fra landdistrikterne til kemiindustrien og maskinindustrien i byerne. Centraliseringen af følgeindustrien følger efter. Slakterier, mejerier, møllerier og bagerier fusionerer, fordi det er økonomisk at gøre det.

Og de lukker endda døren godt og grundigt bag sig. Vi har nu to gange i dag hørt MD Foods klausuleringer omtalt her fra talerstolen. De lukker døren effektivt forstået på den måde, at når økologer eller andre gerne vil drive mejerierne videre, kan de kun overtage dem på en klausuleret betingelse af, at man ikke lader komælk komme igennem dem mere.

Det er groteske forhold. Og det er jo netop det, der er pakket ind. Det er ikke ulovligt, men det er en del af den fri markedsøkonomi, at man kan klausulere og lukke døren i bag sig også for fremtidig produktion i landdistrikterne. Men jeg kunne forstå på hr. Niels J. Langkilde, at det kunne vi godt snakke om og kigge på i udvalgsarbejdet efter denne forespørgselsdebat.

En anden ting er, at det er også den frie markedsøkonomi, der driver butikkerne til storcentre uden begrænsning og derigennem udkonkurrerer også landhandelen, fordi den ikke længe kan følge med i priskonkurrencen. Efter det kommer så, at de centrale skoler lukker de mindre skoler. Og sådan kører tromlen derudad.

Venstres og De Konservatives fælles oplæg om landdistrikterne foreslår, at markedsøkonomien får endnu friere vilkår, end den har i dag. Det kemiske industrielle landbrug med øget stordrift skal løsnes fra de snærende bindinger i landbrugsloven, lukkeloven skal ophæves helt, og der skal være frihed til at etablere butikcentre. Det ligger der i den store frihed, som også hr. Niels J. Langkilde fortalte om før, som er det drivende. Der skal heller ikke være nogen benzinafgifter. Og alt dette vil blot accelerere affolkningen af landdistrikterne.

Så debatten, som V og K rejser, er central, årsagen er den politik, som V og K selv står for, og de foreslår i deres fælles oplæg skridt, der yderligere vil accelerere affolkningen af landdistrikterne. For mig at se så skal denne udvikling stoppes, og den skal vendes.

Genbosætning af landsbyer og landdistrikter skal primært ske på basis af jordbrug og tilknyttet lokal følgeindustri. Planlægning og økologi kan vende strømmen, så genbosætningen kan ske på basis af en naturlig produktion. Økologisk jordbrug med lokal følgeindustri kan danne basis for en naturlig udvikling af landsbysamfundene.

Økologisk jordbrug er typisk kapitalekstensivt, hvilket betyder, at beskæftigelsen lokalt vil stige i takt med omlægningen til økologisk drift. Økologisk jordbrug vil efter nogle skøn foretaget af SiD, hvis det omlægges totalt, betyde 15.000 ekstra arbejdspladser.

Genetableringen af den lokale følgeindustri, som typisk ligeledes ville være kapitalekstensiv og håndværkspræget, vil øge beskæftigelsen i denne gren og flytte en del af arbejdspladserne tilbage til landdistrikterne, og efterspørgslen på kvalitetsprodukter i form af færdigvarer med lokalt særpræg, en højprisvare, kan opfyldes.

En af motiveringerne, der bl.a. også har været drivkraften bag fusioneringerne, er jo, at man herhjemme har valgt modsat i Frankrig, at et ensartet produkt er det, der skal til, en masseproduktion, en bulkvare.

Man kunne jo prøve at forestille sig – jeg tør dårlig nok tage ordene fransk vin i min mund i dag, men alligevel – at man i Frankrig fandt ud af, at det, man skulle gøre for at lave rationel vin, var at blande det alt sammen sammen, så vi får fransk vin og ikke længere har de mærkevarer, som man trods alt i Frankrig har fra alle distrikter og egne, og som mange sætter pris på – blot de stopper deres prøvesprængninger.

Danmarks ledende kræfter inden for fødevarereindustrien har valgt den modsatte vej. Men befolkningen vil nu noget andet; den vil have kvalitetsvarerne tilbage med deres særkende og deres særtræk fra de enkelte distrikter. Og så gør man, hvad man kan fra storindustriens side, ved at blokere det, som vi har set før.

Udviklingen af landdistrikterne er således efter min opfattelse endnu en grund til at accelerere og udbygge den udmærkede økologiske aktionsplan, som landbrugsministeren har fremsat, men den må følges op af en aktionsplan for bevarelse og genetablering af følgeindustrier i landdistrikterne.

Nedlæggelsen af de 250 små slagtehusstandse. Folketingets flertal har accepteret EF-direktivet, der kræver en unødvendig nyinvestering i de små slagtehus angiveligt begrundet i hygiejniske forhold, uden at der er belæg herfor. Tværtimod er der mange fordele ved de slagtemetoder, der netop anvendes i disse slagtehus. Det er blevet bekræftet over for mig i svaret på et spørgsmål til landbrugsministeren.

Efter min opfattelse bør vi nu som Folketing gribe ind og være med til – eventuelt med offentlige midler og tilskud mod pant i ejendommen eller ved helt at overtage dem og så forpagte dem ud – at skabe grundlag for, at de kan fortsætte en eksistens i landsbyerne.

Når det gælder genåbning og nyetablering af lokal følgeindustri, så skal det gøres attraktivt at etablere gårds slagterier, mejerier, møllerier og butikker. Efter min opfattelse bør § 5-midlerne først og fremmest reserveres til disse initiativer, således at det bliver en naturlig følgeindustri, der kan få støtte af dem, således at der kan blive basis for en varig beskæftigelse og bosætning i områderne. Eventuelt kan man forestille sig en rent offentlig finansiering og forpagtning og f.eks. en genåbning af de eksisterende mejerier.

Etablering af det økologiske jordbrug og følgeindustri skal også følges op og støttes af initiativer, der fremmer bosætning. Vi vil foreslå en aktionsplan for kollektiv trafik i landdistrikterne. Den kollektive trafik er for dyr og for dårlig almindelighed, og i landdistrikterne er den håbløs. Et af elementerne er en landtaxi i rutefart og gratis færgefart til de 27 små øer. Det er et af de CO₂-projekter, som vi i Enhedslisten vil foreslå finansieret af en tiere på benzin og diesel.

En landtaxi i rutefart betyder, at landtaxi kan tilbydes en koncession som rutetaxi til supplerende af eksisterende rutenet og som delvis afløs-

ning for dette i de tilfælde, hvor det vil være bedre end de eksisterende busruter. Den gratis færgedrift til de 27 små øer skal selvfølgelig være knyttet til, at færgerne skal være hjemmehørende på øerne, og det er driften i myldretridene, der skal være gratis.

Endvidere foreslår vi en ny aktionsplan til fremme af landhandel. Vi vil foreslå en ny lukkelov for landsbyer og landdistrikter. Den eksisterende lukkelov favoriserer centre og store butikker. Vi vil foreslå, at dagligvarebutikker på under 200 m² frit kan holde åbent på betingelse af ansættelsesaftaler, der giver afspadsering med tillæg for timer ud over almindelig butikstid, at elever og lærlinge samt ansatte under 18 år ikke må arbejde efter kl. 19, og at de ansatte ved arbejde efter kl. 19 skal være mindst to sammen. Endelig må der ikke sælges stærke drikke efter normal butikstid. Vi mener, at et sådant forslag og en sådan ændring af lukkeloven for alvor vil favorisere landhandelen og give den rimelige vilkår.

Samtidig skal dette selvfølgelig følges op af et stop for udbygning af storcentre. En bedre udnyttelse af ferieområderne mener vi også kan være med til at skabe grundlag for handelen i de lokale distrikter.

Og endelig vil jeg gøre den afsluttende bemærkning, at jeg synes, det er rart, at det er kommet med ind i den omtalte dagsorden, bl.a. på vores initiativ, at regeringen fremover én gang årligt skal fremlægge en redegørelse her i Folketingssalen, sådan at vi kan få behandlet dette her emne grundigt.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Enhedslisten og De Konservative kan være bag en fælles dagsorden, men denne tale afslørede, at der er milevidt mellem os i politisk opfattelse. Her var den opfattelse af den udvikling, der er gået, at markedsøkonomien har været til stor skade.

Markedsøkonomi skal ikke styre hele vores tilværelse, men jeg synes dog, vi skylder at sige, hvorfor vi gjorde det, hvorfor man gav frihed, og hvordan den blev udnyttet. Den blev bl.a. udnyttet til, at landarbejderne ikke skulle nedslides længere, men det arbejde kunne overtages af maskiner. Var det ikke en fordel? Den blev udnyttet til, at vi fik en række sprøjtemidler, der sørgede for, at sygdomme i afgrøderne eller skadedyr ikke skabte hungersnød. Det værste eksempel er måske kartoffelsygen, der

var i Irland i sin tid, og som ødelagde landet og satte det langt tilbage.

Vi skal passe på, at vi ikke med den viden, vi har i dag, bedømmer tidligere generationer og den måde, de har brugt deres frihed på, med undren, hån og foragt. Vi ville aldrig være nået så langt, som vi er, hvis ikke netop markedsøkonomien havde haft tillid til det enkelte menneske, givet det troen på, at det kunne få noget, og givet det friheden til at arbejde.

Dansk landbrug er et af eksemplerne på, hvordan den frihed er blevet udnyttet. Hvilken enorm indtjening det har givet til det her land! Vi har under en tiendedel procent af verdens landmænd, men de leverer til verdensmarkedet over 20 pct. af mange af de forskellige griseudskæringer. Jeg synes, det er et imponerende resultat af vores landbrug og af, at man giver folk frihed. Det kommer der nogle positive resultater ud af.

Så har jeg mere forståelse for hr. Hindrup Andersens synspunkter omkring landsplanredegørelsen. Jeg synes også, den er så kritisk, at der bør redigeres og skrives om i den. Den er ude til høring nu, og jeg forventer bestemt, at den ser helt anderledes ud, når vi får den. Ellers må vi bede ministeren om at trække den tilbage.

Addi Andersen (CD):

I oktober 1993 kom regeringen med en handlingsplan for udviklingen af landdistrikter. Min familie og jeg, der bor i et landdistrikt i Nordsjælland, kastede os over den for at se, hvorvidt der står noget i den, som vi kan bruge.

I den lille landsby, hvor jeg bor, var der for nogle år siden tre købmænd, en bager, en slagter, en isenkræmmer, en Shelltank – og vi var så heldige, at der var postekspedition hos den ene købmand. Siden da er der flyttet mange flere familier til, og nu har vi én købmand og tankstationen, og postekspeditionen er sparet væk af postvæsenet.

Derfor ser vi med glæde på, at regeringen interesserer sig for at redde landsbyer og landdistrikter, så de ikke bliver sovebyer eller helt uddør.

De to gange i døgnnet, hvor der er liv i vort område, er, når folk kører børn i institutioner og derefter kører på arbejde, og når folk kommer fra arbejde, henter børnene og kører hjem til kødgryderne.

Nu kom så handlingsplanen med, som ministeren siger, en bred vifte af initiativer, der skal

fremme erhvervsudvikling, service og bosætning i landdistrikterne.

Som det fremgår af debatten, er der mange forskellige ting, der spiller ind, når man taler om landdistrikternes overlevelse og udvikling. Derfor er det ikke alene op til Folketinget at fastsætte rammerne.

Hvis lokalsamfundene skal overleve og forsette som levende samfund, må beboerne også lade sig inspirere og vise initiativ for at sikre liv i områderne. Mange steder er der oprettet lokalråd, og i Tisvilde købte en kreds af borgere den gamle nedlagte, forsømte biograf. De måtte stille garanti i deres egne huse, men i dag kører biografen fint med en restaurant, der er forpagtet bort. Så det kan lade sig gøre, hvis man vil og tør.

Når det er sagt, så skal jeg da gerne indrømme, at der fra politisk side kan gøres meget for at give nogle ordentlige rammer for landdistrikternes udvikling. Men det er ikke kun her i Folketinget, rammerne gives; det er også et kommunalt og et amtsligt ansvar.

Langt de fleste husholdninger også på landet er afhængige af to indkomster. Derfor er børnepasning en nødvendighed for børnefamilierne. Her kan kommunerne hjælpe ved at indføre fleksibel åbningstid i institutionerne. Mange forældre har skiftende og lange arbejdstider, og når man bor på landet, har man i de fleste tilfælde langt til jobbet. Alternativet er, at familierne flytter til de kommuner, hvor der er mere varierede åbningstider i institutionerne, og det vil i praksis sige til større bykommuner.

Kommunerne skal være med til at bevare og flytte kulturelle, sociale og sundhedsmæssige funktioner ud i landdistrikterne, og det må ikke kun være i de større byer, der er mulighed for at købe ind, gå på posthuset osv.

For at styrke landsbyernes forretninger kunne man måske være mere tilbageholdende med at give tilladelse til storcentre og lavprisvarehuse, da det de fleste steder vil gå ud over handelen i lokalsamfundene.

Amterne har også et ansvar for styrkelse af landdistrikterne. De har en stor opgave sammen med DSB og de private baner i opretholdelse af en kollektiv transport for dem, der ikke har mulighed for at transportere sig selv med individuelt transportmiddel.

Busdriften i landdistrikterne er ofte ikke særlig fleksibel og er i gennemsnit en meget stor belastning for miljøet, hvis man opgør det pr. personkilometer, da man tit på landet ser en stor bus køre med 1-2 passagerer.

Landdistrikterne overlever næppe, hvis der ensidigt sættes på kollektiv transport. Selv nok så gode bus- og togforbindelser kan aldrig erstatte personbilen, slet ikke for den familie, der skal køre børn i skole, køre på arbejde, købe ind, deltage i fritidsaktiviteter, voksenundervisning, osv. osv., så jeg er ikke enig med fru Elisabeth Arnold.

Hvis landdistrikterne ikke skal ende som turist- og museumsområder, er det nødvendigt, at prisen for bilkørsel ikke sættes op. Derfor er jeg glad for, at ministeren slår fast, at der ikke bliver rørt ved befodringsfradraget. Men prisen på benzin er også meget væsentlig for, om man har råd til at bo på landet eller ej.

Jeg er enig med de ordførere, der har talt om nødvendigheden af at skaffe arbejdspladser i landområderne. I mange tomme staldbygninger er der store ledige arealer under tag, der godt og billigt kan udnyttes til mindre erhverv. Her kunne det være på sin plads at bløde reglerne endnu mere op omkring brug af disse bygninger. Både planlove og skattelove gør det vanskeligt at bruge staldbygninger til andre formål. Derfor bør vi nok se på, om der kan lempes på reglerne om udbygning og brug af staldbygninger til andre formål og give tilladelse til virksomheder til at vokse sig lidt større under hensyn til miljø og natur.

Jeg kan blive ved længe endnu, men jeg vil slutte med at sige, at Danmark selvfølgelig skal bestå af andet end byer og byområder. Vi kan så herinde medvirke til, at den fjerdedel af befolkningen, der er så heldig at bo på landet, har vilkår, som gør det attraktivt at være en del af det samfund, de bor i.

Først og fremmest kan vi her fra Folketinget fastholde interessen ved ikke at gøre transporten dyrere og mere besværlig og ved at gøre det lettere at etablere virksomhed på landet.

Poul Nødgaard (DF):

Nu har vi jo debatteret det her emne i snart 4 timer, og jeg skal gøre det rimelig kort. Jeg vil også sige, at det er utallige debatter, vi har haft her igennem årene. I bare de sidste 5-6 år tror jeg vi har haft tre store debatter om landdistrikternes problemer, og hver gang har hele Folketinget jo faktisk udtrykt stor opbakning til, at der skulle tages nogle forskellige initiativer.

Jeg husker for eksempel Indenrigsministeriets betænkning af december 1992. Den har jeg i hvert fald stående oppe på mit kontor. Den omhandler mange af de problemer. Jeg tænker

også på – det er ikke gået meget ind i debatten i dag – at man havde den såkaldte 20-punkts-plan. Jeg erindrer helt klart, at 20-punkts-planen gik ud på, at man sendte de forskellige punkter ud i de forskellige ministerier til videre bearbejdelse.

Hvis vi så skal være helt ærlige over for hinanden, og det kunne indenrigsministeren så også godt lige lytte efter på, så er der reelt sket meget, meget lidt med de 20 punkter.

Derfor synes jeg måske, at det sådan set i mange henseender er godt, at ministeren i dag bliver hængt op på en dagsorden. På nogle punkter vil jeg gå med til den, men jeg synes ikke, det er de store vises sten, der er deri.

Lad mig tage som eksempel – det lyder lidt underligt, at jeg står og kritiserer en dagsorden, som jeg så beder mit parti om at stemme for – men når man nu skriver, at der skal være ligeværdige udviklingsmuligheder på lokale forudsætninger, så kunne mit spørgsmål så være til dem, der har forfattet dagsordenen og har været hele dagen om det – og der har været et vældigt spil hernede i Folketingssalen om det: Man nævner 3-4 muligheder, men så skriver man »m.v.« bagefter, og så kan det sådan set være på alle områder?

Dér går jeg ud fra, at de, der har forfattet det her, også lever op til deres økonomiske samfundsansvar, og det vil sige: Man kan jo ikke skabe de samme muligheder ude på landet som i en stor by. Og jeg vil håbe på, at den her dagsorden ikke bliver brugt som pressionsmiddel over for regering og Folketing på: Jamen, vi vedtog den dag sådan og sådan og sådan.

Så kommer det, der er det allermost væsentlige, og det er: Reelt skulle vi slet ikke have haft den her debat om problemerne i landdistrikterne, for ethvert landdistrikt indgår jo i en primærkommune, og det er og bliver primærkommunens ansvar, hvordan man vil styre den kommune ud fra de økonomiske forudsætninger, man har, ud fra den politiske sammensætning, som det pågældende byråd har.

Derfor mener jeg, at uanset hvad, havde jeg nær sagt, Folketinget bestemmer – ja, selvfølgelig blev der engang sagt her fra Folketingets talerstol: Ingen over, ingen ved siden af Folketinget; det er til dels rigtigt. Men når det er sagt, så vil jeg alligevel have lov at sige, at i relation til – det er vi sådan set også enige om – at vi har et kommunalt selvstyre, må det være det kommunale selvstyre, der afgør, i hvilken takt den pågældende kommune skal udvikles.

Det kan godt være, at der er nogle kommuner, der ikke rigtig lever op til at få sat gang i deres landdistrikter på forskellige områder, så jeg har et råd, og det er: Udskift de kommunalpolitikere, når der i 1997 er valg.

Lad mig tage et konkret eksempel fra min egen kommune, Ringsted: Der har vi et vældigt godt samspil med en landsbyforening, og vi har gjort mange ting i landområderne. Vi har udviklet idrætspladserne, vi har to idrætshaller liggende i vores landdistrikter, og så kunne jeg nævne en lang række andre ting.

På en lang række områder er landet jo lige så veludviklet på hjemmepleje osv., som man er inde i byen. Derfor synes jeg, man skal passe på ikke at skrue tingene for højt op.

Og jeg kunne forestille mig, at sådan en som nu hr. Anders Mølgaard, der jo har været fortaler for den her debat, måske har nogle kedelige eksempler ovre fra det jyske; nogle kommuner, der på forskellig vis efter hr. Mølgaards opfattelse har udvist forsømmelighed og lignende, og derfor synes jeg, man skal passe på, at man ikke generaliserer for alle de 277 kommuner, vi har, så vi her i Folketinget skal vedtage et eller andet, hvor vi laver en kæmpe ensretning af tingene.

Jeg kunne godt have lyst til at spørge specielt Enhedslisten, der er så stolte over, at de har fået ind i dagsordenen, at der skal gives en årlig redegørelse for problemerne i landdistrikterne – jeg vil ikke spørge ministeren, det er ikke hende, der har stillet dagsordenen – men en årlig redegørelse: Er det de næste 3 år, de næste 5 år eller de næste 10 år, eller er det for al evighed? Derfor synes jeg, dagsordenen har sådan nogle skævheder.

Så vil jeg sige vedrørende det, at man vil have en lov her i Folketinget, som pålægger kreditforeningerne, når de laver deres årsregnskab, at komme med en side om, hvordan man behandle låneansøgninger vedrørende landdistrikterne: Det kan man jo godt gøre. De kan sikkert skrive et eller andet forplumret om det. Og jeg er da glad for, at dagsordenen i hvert fald ikke indeholder noget som helst pålæg til kreditforeningerne om, at de skal låne ud i landdistrikterne, når man har ønsker derom.

For sandheden er jo den, at det store flertal her i Folketinget på det kraftigste har kritiseret kreditforeningernes udlånspolitik. Og når man har det, så skal kreditforeningerne selvfølgelig også være i deres frie ret til ud fra en individuel vurdering at afgøre, hvor de vil udlåne, og til hvad de vil udlåne.

Jeg har fra erfarne økonomifolk, der siger: Hvis to fabriksbygninger, der lægges henholdsvis i et landdistrikt og inde i et byområde, har kostet nøjagtig det samme at opføre, og hvis de eventuelt går på tvangsauktion eller lignende, så kan den på landet måske højst indbringe det halve af det, den inde i byen kan. Derfor må vi sige, at kreditforeningerne naturligvis må være deres fulde, grundlovssikrede ret til at bestemme, hvordan de vil anlægge deres udlånspolitik.

Noget, der har været en hel del fremme i debatten i dag, skal jeg ikke gå dybt ind i, men alligevel sige: En af de ting, som mange gange generer på landet, er zonetilværelsen; den har man været en hel del inde på her i dag.

Der er også noget, der blev nævnt meget fint fra SF eller Enhedslisten, om veterinærmyndighedene, der laver overgreb på vores små slagtermestre osv., alle disse ting kan vi sikkert blive hundrede procent enige om, at vi skal bekæmpe. Derfor må jeg specielt opfordre regeringen til – når der finder disse overgreb sted, for jeg betragter det som rene overgreb, og det har selvfølgelig også noget med nogle EF-bestemmelser at gøre – at man griber ind i sådan nogle situationer.

Dér synes jeg godt, at man via det dér EF-system kunne sige, at vedrørende det såkaldte nærhedsprincip, som jeg mener, vi havde fået vedtaget, men som jeg ikke rigtig har kunnet se endnu, skal det enkelte land afgøre så meget som muligt selv.

Dér mener jeg, vi ser mange lovgivningseksempler her i Folketinget på, at det er EF-direktiver, der bestemmer, at nu skal vi lovgive på det og det område, og det synes jeg er utrolig farligt. Dér kunne man bede regeringen om, at de i meget højere grad, end tilfældet er, når de møder til alle de her sammenkomster ude i Europa, i Bruxelles og Luxembourg, og hvor det ellers er, man går på de bonede gulve, gør det klart, at vi mener altså noget med det nærhedsprincip.

Og så vil jeg i øvrigt ikke sige andet, end at vi stemmer for den her dagsorden, og jeg har gjort lidt rede for, at det er altså ikke sådan en dagsorden, jeg springer højt op i luften af glæde over; det vil jeg gerne have lov at sige, og det er så ikke for at gøre de forskellige ordførere kede af det.

Så synes jeg i øvrigt, det har været meget morsomt i dag at overvære hele det scenespil, der har været hernede i Folketingssalen omkring dagsordenens tilblivelse. På et tids-

punkt så jeg, der var ikke mindre end tre ministre inddraget i formuleringerne, og så skal det nok blive godt.

Formanden:

Hr. Niels Jørgen Langkilde og derefter hr. Anders Mølgaard.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg skal beklage, at trods tre ministres indblanding er ikke alle begreber lige klare fra alle her i salen, og jeg vil så prøve at sprede lidt lys over land, hvis det er muligt.

Det er spørgsmålet om det ligeværdige. Det ligeværdige betyder selvfølgelig ikke, at enhver landsby, enhver station, skal have sin egen hovedbanegård, sit eget teater, sit eget universitet. Bestemt ikke. Men det betyder noget med, at man har lige dyb respekt, hvad enten man bor på land eller i by.

Lad os tage et eksempel som noget af det, der er indeholdt i dagsordenen. Det er de unges forhold. Som det er mange steder, så er det vanskeligt for unge på landet, der vil flytte hjemmefra, at blive i landdistriktet. Med det, der er sat af i dagsordenen, med de midler, der er reserveret til at gøre noget ved boliger i landdistrikterne, dér er jeg overbevist om, at vi forhåbentlig nu får en situation, hvor mange unge har lyst til at fortsætte med at blive i det nære samfund, hvor de har været, og så tage ind og læse på et gymnasium, teknisk skole, universitet eller hvad, i en lidt fjernere liggende storby. Men de vil stadig væk være en del af det sociale netværk, de har været hele tiden. Det synes jeg er en måde at lave en ligestilling på.

Og når vi samtidig ved, at mange unge netop i den situation, hvor de skal skifte uddannelsesinstitution, og hvis de så også skal skifte bolig og lære alt det dér og et helt nyt miljø, så er det noget af det, der giver stort studiefrafald. Jamen her prøver vi at lave en lige værdighed, og jeg synes, det kan være et godt eksempel på, at vi vil skabe et bedre samfund ved hjælp af denne her dagsorden. Det kan den forhåbentlig være et lille bidrag til.

Det andet punkt, omkring kreditforeningerne: De har en afgørende rolle i vores samfund. Jeg tror, at de kan være et godt termometer, hvis der går noget galt, og vi får i bemærkningerne, dér får vi så: det kniber, vi kan ikke låne ud i landdistrikterne så længe, fordi det går simpelt hen så sløjt med erhvervslivet derude og bum, bum,

bum, bum, bum, så har vi en alarmknap dér. Så jeg vil give ordføreren helt ret i, at vi skal ikke ind og sige, man skal långive til dårlige projekter. Bestemt ikke. De skal drive deres kreditforeninger som en forretning.

Formanden:

Hr. Anders Mølgaard og derefter fru Lene Espersen. Hr. Kristen Touborg har også bedt, hr. Bent Hindrup har også bedt.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Bare en kort kommentar til hr. Nødgaard. Jamen jeg er 100 pct. enig i den linje, som egentlig hr. Nødgaard fremlagde om Folketingets kompetence og initiativer i forhold til primærkommunerne.

Jeg forsøgte også i min ordførertale at lægge meget vægt på, at det, det drejer sig om, er initiativer, som vi i Folketinget nationalt har indflydelse på, og jeg tror, hr. Nødgaard giver mig ret i, at når vi taler om rammer, så har Folketinget og regeringen et stort medansvar.

Hele miljø- og planlægningsområdet, som jeg i hvert fald i min ordførertale brugte meget energi på, hele afgiftspolitikken, hele transportpolitikken, altså benzinafgifternes størrelse, befordringsfradrag osv., det er milliarder af kroner, det får i effekt for de enkelte familier, så da må man sige, at det nationale niveau har stor indflydelse på lokalsamfundets udviklingsmuligheder.

Det samme gælder også det, som hr. Langkilde var inde på her til sidst, nemlig byfornyelsesmidlerne. Det er et andet eksempel på nationale rammer, som vedtages her i Folketinget, og jeg synes også, det har været kernen i debatten i dag; det har været initiativer, som vi har indflydelse på. Jeg mener af gode grunde ikke, vores opgave er at indskrænke kommunernes selvstyre.

Formanden:

Fru Lene Espersen og derefter hr. Nødgaard.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Det er såmænd en fortsættelse af hr. Anders Mølgaards tale lige nu, for hr. Poul Nødgaard var jo inde på det kommunale selvstyre og talte med store, flotte ord, men altså det, vi har diskuteret her i dag, det, der står i V og K's fælles debatoplæg, det er jo emner, som det først og fremmest påhviler Folketinget at lovgive om.

Jeg var i min egen tale inde på noget omkring, hvordan vi fordeler EU-midlerne, jeg var inde omkring transport, det er skatte- og afgiftspolitik, og så noget omkring miljøpolitikken, og det er jo alt sammen områder, hvor det ikke er primærkommunerne, der sidder og bestemmer det hele, men hvor det faktisk er Folketinget, der sidder og afgør, hvem der skal have penge, og hvem der ikke skal have penge.

Så derfor så forstår jeg ikke rigtig, hvorfor det kommunale selvstyre lige pludselig skal blandes ind i debatten, og man forsøger at mistænkeliggøre, at vi i Folketinget her rejser en forespørgsel om det her emne.

Jeg synes faktisk, det er meget relevant, at vi tager en forespørgsel, når vi kan se, at på mange af de områder, hvor vi hver evige eneste dag, vi holder møde herinde i Folketingssalen, faktisk lovgiver, at vi også har nogle ideologier og nogle ideer til, hvordan de penge skal bruges.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Selvfølgelig er det da flot, at man kommer med sine ideologiske opfattelser. Det skal vi alle sammen have lov til, og jeg siger heller ikke, at debatten i dag har været overflødig.

Jeg siger bare, at når vi nu har det kommunale selvstyre, så må man også vise respekten over for det. En ting, jeg har været skuffet over måske ikke har gået så meget frem i debatten i dag – så kan jeg tage det her i en kort bemærkning – er, at siden kommunalreformen, hvis vi skruer tiden tilbage for eksempel til 1970 til kommunalreformen, hvor vi lavede storkommunerne i Danmark og vi fik de store amtskommuner og alt det dér, som vi sådan set godt kunne have undværet, er der sket en lang række ting også ude på landet.

Lad os tage den kollektive trafik. Det har været meget, meget lidt fremme i dag. I den by, hvor jeg bor, kan jeg komme til og fra stationen en gang i timen fra kl. seks om morgenen til kl. seks om aftenen. Før 1970 kunne man faktisk ikke komme til og fra byen, uden man havde en bil at køre i. Det er i hvert fald et område, hvor jeg føler, der er sket en utrolig masse ting.

Der er også sket det, som jeg nævnte i mit indlæg både med hensyn til idrætspladser, og der er lagt sportshaller ud i kommunerne osv.

Men nu kommer det vigtigste af det hele, som ikke er fremgået ret meget i dag, det er: Til syvende og sidst har de, der bor på landet, det helt overordnede ansvar for, hvordan deres lokale

samfund skal udvikle sig. De skal selvfølgelig på forskellig vis have den kommunale bevågenhed, men når det er sagt, så er det befolkningen selv, der skal forme det lokalsamfund, den bor i. Det har jeg selv været med til at prøve.

Og så vil jeg sige om det dér med at leve på landet, det skal jeg lige finde hernede . . .

Jo, det var lige en ting, der heller ikke har været fremme, det er med hensyn til købmændene på landet, de mange små butikker, der er nedlagt. Det vil jeg slutte med at sige noget om. Hvorfor er de små butikker egentlig blevet nedlagt på landet? Det er de, fordi landbefolkningen ikke har handlet tilstrækkeligt dér, for havde de det, så havde hver en landsby i dag haft deres egen butik.

I den lille by, hvor jeg selv bor, har vi ikke længere nogen butik. Nu kan jeg så stå og sige, at det ikke er min skyld; jeg handlede meget derovre, men der var alt for mange, der kun handlede lørdagsmælken ind derovre, og det kan en forretning altså ikke leve af.

Så når der er nogle problemer på landet, så er det indimellem også landbobefolkningens og landdistrikternes egen skyld og eget ansvar. Og lad det så fra min side være de sidste ord her i debatten. Jeg tror, at vi stadig væk har en lys og god fremtid for alle distrikter i det danske samfund.

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Jeg vil i den besvarelse, jeg skal give af denne på mange måder meget alsidige debat, godt tage udgangspunkt i et af de små projekter, som Indenrigsministeriets pulje har givet tilskud til. Det er en film, der hedder »Lindknud«. Den handler om en lille sydjysk by og er en meget nøje registrering af: Hvad foregår der i denne helt tilfældige lille by?

Den er blevet kaldt for Danmarks kedeligste by. De, der skulle lave filmen, havde faktisk gået efter at finde et af de steder, som de kaldte et hul i jorden. Hvad er der så kommet ud af det?

Der er kommet en bevægende og – synes jeg – meget, meget lærerig film ud af det. Man registrerer over en længere periode: Hvad foregår der så på denne lille plet af Danmark? Man registrerer; hvad foregår der i de enkelte familier, hvad foregår der i kulturlivet, hvad foregår der i skolen, hvad foregår der i det hele taget?

Og hele denne beskrivelse er tilsammen, synes jeg, et meget positivt eksempel på, at selv mange af de steder, som folk fulde af fordomme kalder for et hul i jorden, er der på landet et spændende og rigt folkeligt liv og kulturliv.

Det er jo også baggrunden for, at på trods af, at det er mere besværligt at bo på landet, er der mange mennesker, der vælger det. Og det vælger de, fordi det er der nu engang nogle store kvaliteter i.

Når jeg godt ville nævne denne lille film, er det ikke blot, fordi den er en slags nøgtern registrering af en masse af de ting, som vi drøfter her i dag, men også fordi den film nu kommer på turné rundt omkring i landet som debatindlæg til folk, der er optaget af de her ting, og hvor man i praksis så kan prøve at diskutere: Er der måske nogle af alle de her småting, som vi også kunne tage op i vores lokalsamfund? Eller måske først og fremmest vil der ske det, at man nikker og siger: Ja, hvor er der egentlig meget i gang af spændende ting, ikke blot i denne lille by, men også dér, hvor vi selv hører til.

Derfor er jeg meget enig i det, som hr. Poul Nødgaard sagde i sit indlæg, nemlig at de, som har det største ansvar for, at der er liv på landet, og at det er et spændende sted at bo, at det er et sted, hvor éns unger holder af at vokse op, faktisk er beboerne selv. Det er de som parthavere i det nære liv i lokalsamfundet, men det er de selvfølgelig også som vælgere i den kommune, hvor de nu engang hører til.

For de, der er de bedste til at lægge pres på kommunalbestyrelserne, for at der kommer en nogenlunde afbalanceret udvikling imellem by og land – der er jo masser af kommuner, som både har en rimelig stor by og meget store landområder – er nu engang beboerne selv.

Jeg tror, det er meget vigtigt at tage det udgangspunkt, at de, der skal skabe udviklingen, er lokalsamfundene selv. Det er der også rigtig mange der har fundet ud af. Det har de gjort i nogle tilfælde ved i bogstaveligste forstand at tage sagen i egen hånd.

Der blev nævnt et eksempel her med beboerne, der selv købte den lokale biograf, der var lukket. Der er andre steder, hvor lokale beboere, ved jeg, har sat sig ned og lavet en meget minuttøs liste til deres lokale købmand om, hvad er det, vi savner i din butik.

Og det er jo netop derfor, hr. Poul Nødgaard har ret. Det er jo netop, fordi mange beboere har besluttet, at de egentlig synes, at det er rarere at handle inde i et stort center i stedet for at benytte den lille lokale købmand – eller de gør det i hvert fald – det er jo derfor, købmændene lukker.

Det er jo det frie valg, og derfor er det positivt, synes jeg, det eksempel, jeg nævner, hvor

man så siger: Nej, vi vil nu alligevel gerne have, at den lokale købmand skal blive ved med at eksistere, og så giver vi nogle meddelelser til ham om, hvad det egentlig er, vi savner hos ham. Og det har betydet, at denne lille konkrete købmandsforretning nu har fået en hel masse ting på hylderne, som den ikke havde før, og nu føler man så også i højere grad et fælles ansvar for, at dette fikspunkt, som købmanden meget ofte er i de små samfund, rent faktisk også ikke blot lever, men også udvikler sig.

Om debatten generelt vil jeg godt sige, at jeg synes, den har illustreret en bred interesse for, at vi får denne afbalancerede udvikling imellem land og by.

Jeg har også konstateret en almindelig forståelse for, at det faktisk går rimelig godt på landet i øjeblikket. At der både er gang i beskæftigelsen, at der er gang i idéudviklingen, og også at man på områder som f.eks. den kollektive trafik og den offentlige service er begyndt at tage meget mere konkret fat om nogle af de problemer, der er.

Jeg vil godt gentage, hvad jeg sagde i mit indlæg i første omgang, for jeg tror, det er meget væsentligt:

At tilstedeværelsen af en velfungerende offentlig service – altså den, der leveres af kommunen – er altafgørende for, at man kan fortsætte med videreudviklingen af livet på landet.

I den forbindelse kan det måske nok være en lille smule skævt, at man i dagsordenen i en parentes sidestiller skiltning med offentlig service. Jeg vil godt understrege, at en velfungerende offentlig service vejer væsentlig tungere end skiltningen i forhold til butikcentre. Men lad så det være.

Så en enkelt bemærkning om de fredede bygninger. Der har været flere synspunkter fremme om det, og jeg vil godt sige, at regeringen er selvfølgelig ligesom alle andre optaget af, at bevaringsværdige bygninger får så megen velvilje som muligt. Det sker allerede i forvejen. Der er en lang række helt unikke landsbymiljøer, som er fredede i dag, og som vi betragter som en meget, meget vigtig del af det, som vi kan kalde det danske kulturlandskab, og sådan vil det også være i fremtiden.

Så er jeg helt enig med Enhedslistens ordfører, som glædede sig over, at der nu kommer en årlig redegørelse på det her område. Jeg synes, at det vil være et glimrende middel til at holde debatten om udviklingen af landdistrikterne i live og en god anledning for regeringen til hele

tiden at give afrapportering om, hvordan det går på dette område.

Til sidst en enkelt bemærkning til alle dem, der har været inde på landsplanredegørelsen. Jeg mener, at specielt Venstre og De Konservative har fået noget galt i halsen på det her område. Det er jo sådan, at der er fem landsplanmål for udvikling og sikring af natur- og kulturarven, og det sidste af dem lyder, at man skal hindre byspredning. Det vil sige, at de landskabelige værdier og bykvaliteter, der er målet for planlovgivningens zonebestemmelser med en klar afgrænsning mellem by og land, skal fastholdes og forbedres.

Der synes jeg, at debatten i dag er en god anledning til at få fjernet en bekymring, som Venstre og De Konservative har givet udtryk for i den forbindelse. For hvad er det, der rent faktisk står i redegørelsen om dette mål? Jeg vil godt citere:

»Det er regeringens opfattelse, at en skarp grænse mellem by og land skal fastholdes. Derfor skal alt nyt byggeri så vidt muligt lokaliseres inden for eller i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebygget by, og de allerede planlagte byvækstområder bør udnyttes, før der udlægges nye arealer til byformål.«

Se, det er det lykkedes nogle at få så galt i halsen, at man siger: Jamen det betyder jo, at der ikke mere overhovedet skal bygges ude i yderdistrikterne. Det er bestemt en misforståelse for ikke at sige en stærk skævvridning, for det ligger jo sådan, at det, der er tale om, er en fejlfortolkning af begrebet byspredning.

Landsplanmålet indebærer alene, at byerne også fremover skal hænge fysisk sammen og dermed ikke opdeles og spredes ud over et stort areal. Det er præcis det, der har været bærende i hele vores miljølovgivning, sådan skal det også være fortsat.

Jeg tror, at mange af os har det sådan, når vi f.eks. med en flyver fra udlandet – hvor vi er fløjet hen over byer, hvor man ser, hvordan bebyggelsen er spredt fuldstændig ukontrolleret ud over land og by – kommer ind over Danmark og ser, hvordan det faktisk er lykkedes at bevare det åbne land, at mange af os hver gang føler, at det vel nok er en stor kvalitet og dermed også udtryk for den måde, vi opfatter naturbeskyttelse på.

Jeg vil godt slutte med at takke for debatten. Den vil nu indgå som videre inspiration i det arbejde, som regeringen og Indenrigsministeriet har på dette område. Der er selvfølgelig også en

del ting, der har adresse til andre ministerier, men jeg synes, at det har været en god anledning.

Formanden:

Hr. Bent Hindrup Andersen for en kort bemærkning og derefter hr. Kristen Touborg og hr. Anders Mølgaard.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg tror ikke, det er lykkedes Enhedslisten at fremsætte så lang en dagsorden som den, der er her, på noget tidspunkt, men ikke desto mindre er samtlige partier bag den længste dagsorden måske, der har været fremsat i de 1½ år, vi har været herinde. Så må kritikken af Enhedslistens dagsordener, der en gang imellem hører til de ikke alt for korte, forstumme, når hele Folketinget kan slutte op om så lang en dagsorden. Det er i hvert fald en god ting, der er kommet ud af det i dag, at det ikke er de formelle ting, der skal være afgørende for, hvad det er for en politik, der skal besluttes.

Men så vil jeg også gerne komme med en kritik af regeringen og regeringspartierne. Realiteten er jo den, at det først var på det tidspunkt, hvor der tegnede sig et flertal bestående af De Konservative, Venstre, SF og Enhedslisten – og det er faktisk et flertal – at regeringen gik aktivt ind i, at der skulle noget perspektiv på denne debat. Og jeg vil vove den påstand, at det er en af årsagerne til, at vi har en så dobbeltsidig dagsorden i dag.

Som rigtig påpeget af indenrigsministeren, så bliver skiltemuligheder sammenholdt med den generelle offentlige service, og jeg er helt enig i, at det intet har med hinanden at gøre. Jeg er også enig i, at når man går alle de andre punkter igennem, så er de utrolig modsætningsfyldte.

Det, som dagsordenen slutter med – der kvitterer jeg også for den positive omtale fra indenrigsministerens side – er, at det forhåbentlig er sidste gang, at regeringen ikke tager et så afgørende spørgsmål højtideligt, her den samlede udvikling i landdistrikter og landsbyer, og at den fremover stiler mod at give en redegørelse samt oplyser, hvilke initiativer den vil tage. Det er i hvert fald en huskekage til regeringen om, at hvis man ikke gør det, så får man en debat som denne her, som kører meget skævt, og hvor meget af tiden går med i sidste øjeblik at få lavet en dagsorden.

Formanden:

For en ordens skyld skal jeg oplyse, at det kun er på grund af formandens usædvanlig liberale indstilling, at den meget lange dagsorden ikke er blevet afvist.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Ja, formandens sidste bemærkning ville jo uægtelig have skabt en interessant situation.

Som forholdsvis nyt folketingsmedlem har det været særdeles spændende at deltage i debatten, ikke mindst den del der vedrører dagsordensforslaget, da handlingspligten for regeringen jo ligger her. Det var en lang og sej fødsel, men når resultatet blev et velskabt barn, så gør det jo ikke så meget, vel? Og det tror jeg er tilfældet her i dag.

Jeg forventer, at de tiltag, et enigt Folketing i dag har givet landdistrikterne håndslag på, vil blive et godt grundlag for at bevare og udbygge landsbyerne.

Jeg vil gerne sige tak til Venstre og De Konservative for et konstruktivt samarbejde om dagsordensforslaget og dermed om initiativmulighederne i landsbyerne. Jeg vil også godt takke ministeren og regeringspartierne for, at de til sidst gik ind for en politik, som øger mulighederne for større aktivitet i landdistrikterne.

Anders Mølgaard (V):

Jeg vil forsøge at være venlig og dermed gøre det kort, så vi kan komme til afstemningen.

I begrundelsen påpeger jeg, at der er gået 2 år, siden vi her i Folketingssalen sidst havde en samlet og helhedsorienteret disput om vore landsbyers og landdistrikters fremtid, og det er også 2 år siden, vi sidst tog initiativet til nye aktiviteter.

Jeg vil gerne takke for en god og sober debat. Vi har heldigvis i dag taget den nødvendige tid, nemlig en 3-4 timer, så vi kunne gå i dybden. Det glæder mig, at et enigt Folketing nu står bag den dagsorden, vi skal stemme om om lidt. Og jeg vil gerne bakke hr. Kristen Touborg op og kvittere for et godt samarbejde om dagsordenen med SF, men også med andre partier.

Det har været en god dag for landsbyer og landdistrikter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 39 af Anders Mølgaard (V), Holger Graversen (S), Lene Espersen (KF), Kristen Touborg (SF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Addi Andersen (CD) og Poul Nødgaard (DF) (se foran) vedtoges enstemmigt med 120 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren:
»Vil ministeren redegøre for regeringens strategi for forsyningsselskabernes udvikling, herunder energikilder, energibesparelser, forsyningssikkerhed, decentral kraftvarme og investeringsplaner?«

Af Bent Hindrup Andersen (EL), Keld Albrecht-
 sen (EL) og Jette Gottlieb (EL).

(Forespørgslen anmeldt 14/12 95. Fremme af
 forespørgslen vedtaget 10/1 96).

Begrundelse

Bent Hindrup Andersen (EL):

På det seneste møde i FN's klimapanel i december 1995 i Rom blev en ny vurderingsrapport om de globale klimaændringer fremlagt og godkendt. Rapporten konkluderer, at der i det næste århundrede må forudses en 2 graders temperaturstigning og en vandstandsstigning på en halv meter ved slutningen af næste århundrede, at det er usandsynligt, at det sidste århundredes temperaturstigning udelukkende skyldes naturlige svingninger, hvilket er en ny erkendelse i forhold til tidligere FN-rapporter, og at det både teknisk og økonomisk er realiserbart at gennemføre en betydelig reduktion i drivhusgasserne.

Danmark er et af de lande, der har den største udledning af drivhusgasser pr. indbygger. Derfor påhviler det Danmark at gøre en særlig indsats for dels at nedbringe, dels at omlægge sit energiforbrug for at reducere udledningen af drivhusgasser mest muligt.

Det fremhæves ofte under diskussionen om den danske indsats mod drivhuseffekten, at vi kan gøre en betydelig større indsats ved at bruge 1 mio. kr. i udlandet, f.eks. til et nyt kraftværk i Polen, end ved at bruge de samme penge herhjemme. Det er selvfølgelig rigtigt, at man altid vil kunne pege på investeringer, hvor den umiddelbare miljøeffekt er større i udlandet end herhjemme. Men det er en alt for kortsynet politik.

Hvis Danmark eksporterer sit nuværende energisystem med kulkraftværker til udlandet, vil vi ikke nøjes med en 2-graders stigning i temperaturen; den vil blive meget højere.

Danmarks hovedforpligtelse er i stedet at opbygge et energisystem, som kan danne forbillede for udlandet og især den del af verden, som står over for en kraftig udbygning af deres energisystem. Det vil give en langt større påvirkning af det globale energisystem. Og her har netop Danmark en særlig forpligtelse, for vi er nemlig blandt de lande, der har de bedst udviklede alternative energisystemer i verden, men disse får desværre kun lov til at blive udnyttet i beskedent omfang.

Danmark er således et energiparadoksernes land. Vi er de største CO₂-svin i verden, men også længst fremme med at udvikle alternativerne.

I dag skal vi gennem denne forespørgselsdebat diskutere en af de væsentligste årsager til, at det er sådan. I Danmark er den praktiske energipolitik nemlig overladt til energiforsynings-selskaberne, som med deres årlige investeringer på 10 mia. kr. i energisystemet er den reelle magtfaktor i dansk energipolitik. Og de har mildt sagt ikke vist stor forståelse for en alternativ energiudvikling, hvor energibesparelser og vedvarende energi er i hovedsædet.

Når Enhedslisten har rejst denne forespørgselsdebat på dette tidspunkt, skyldes det, at vi ikke har den store tiltro til, at en revision af »Energi 2000« vil få nævneværdig effekt, medmindre Folketinget og regeringen sikrer sig energiforsynings-selskabernes aktive medvirken hertil. Dette forudsætter bl.a. en ændret styring af energiselskaberne og deres investeringsmidler og en åben og demokratisk planlægningsproces, der inddrager alle aktører i det danske energisystem.